

בְּרַכַּת אֲזָרוֹת

לקט אישי מתורת הראי"ה קוק

בְּרַכַּת אֲוֵרוֹת

לְקַט אִישִׁי מִתּוֹרַת הָרֹאִי"ה קוֹק זְצוּק"ל

לְקַט בְּסִיעָתָא דְשִׁמְיָא

דִּן סֵתֶר

תַּמּוּז הַתּשַׁפ"ו

הקדמה

לומדים יקרים, חוברת זו שבפניכם מכילה את רב הפסקאות (וחלקי פסקאות) אותן סמנתי והדגשתי בספר "שמונה קבצים" לרבנו מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצוק"ל שתחת ידי.

קראתי לקוט זה "ברכת אורות" על שם שפע אורות הדעת שישנם בשמונה קבצים, שרק חלק קטן מהן ידוע ומפרסם. כמובן, הבחירה שלי אלו פסקאות לסמן הנה אישית בלבד ומבססת על החבור האישי-נשמתי שלי לתורת מרן הרב זצוק"ל; פרסום לקוט זה נעשה מתוך תקווה שגם אחרים יפיקו תועלת בלמוד פסקאות אלו שבחרתי. כן אמר, כי לפחות שני פרקים בחבור זה מהווים לעניות דעתי חידוש מרענן בתורת הרב וחשובים עד מאוד, ואלו הם הפרקים 'אמונה נוכעת' ו'תשובת הגופניות'.

על סגנון כתיבתו ומטרות העיד כבר מרן הרב זצוק"ל בעצמו, באמרו, שכל הברכות שהתברך בהן מה' הן "כדי להשתמש בהם להאיר לעולם, ליצר ספרות מלאה אור וזי תורה פופולרית ושנה לכל נפש, מלאה שירה וגבורה, חמושה בשכל טוב ובבקרת נאמנה, להרים קרן לעם ד', ולתשועת עולם אשר החלה לזרח לו בארץ ישראל" (שמונה קבצים ג רנט).

ויהי רצון שתורת הרב תמשיך להשקות צאן ישראל בבחינת (בראשית כט ב) "כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים", אותם מים עליהם נאמר (ישעיהו יב ג), "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה".

תָּכֵן עֲנִינִים

5	אמונה
11	אמונה נוכַּעַת
16	עם יִשְׂרָאֵל וּגְאֻלָּתוֹ
24	הָעוֹלָם וְהַהוּיָה
30	תּוֹרָה וְלְמוֹדָה
34	תּפִּלָּה
38	מוֹסֵר וּמַדּוּת
43	תְּשׁוּבָה
45	תְּשׁוּבַת הַגּוֹפְנִיּוֹת
50	יְסוּרִים
52	יִרְאָה
54	דְּבָקוֹת
56	מַגִּלָּה טַפַּח

ברכת אורות

אמונה

⊗ אמונה מהי

א. האמונה אינה לא שכל ולא רגש, אלא גלוי עצמי היותר יסודי של מהות הנשמה, שצריך להדריך אותה בתכונתה. (שמונה קבצים א ריט)

ב. האמונה והאהבה הם עצם החיים בעולם הזה ובעולם הבא. (שמונה קבצים א רכד)

ג. אין האדם מכשר לשום כח רוחני שבעולם בשלמות גדולה כזאת שהוא מכשר לאמונה ולאהבה, וזהו האות שבכחות אלו מנחים כל יסודות היות מהותיותו. (שמונה קבצים א רכב)

⊗ האמונה - תמצית התוכן האידיאלי

ד. מי שמטהר נפשו, ומעמיד את סכום חייו על התכן האידיאלי הראוי באמת לאדם ישר לחשב רק בו, ימצא מיד את נטיתו החזקה אל האמונה, והשעשוע העליון של אור אלהים יחיהו. (שמונה קבצים ג קפה)

⊗ שייכות האמונה והכרחיותה לכל

ה. הרעיון היותר גדול, יורד הוא לפי גדלתו בכל השדרות. ולפי גדלתו ואמתתו של כל רעיון - כך גדולה היא פשטותו. על כן אין ראוי לחנוך של כל בני אדם, מילד עד זקן, מבור עד גאון, אלא הרעיון האלהי ותולדותיו. (שמונה קבצים ג קמה)

ו. שוכחים הם המתחכמים את החכמה היותר פשוטה - ועם זה גם יותר עליונה וכללית - שמה שאי אפשר מבלעדיו לחיות, שהוא אידיאל עליון, צריך להמצא אצל כל יחיד ואצל כל צבור, וממילא אצל כל העולם ואצל כל עולמים. והאידיאל היותר כללי צריך הוא שהוא יהיה המעין המשקה, שממנו ישטפו הנחלים הפרטיים של כל האידיאלים, שסוף כל סוף יגלה עליהם מהודו הכללי. ואם קטני קומה אנחנו, אם גמדותנו הרוחנית לא תוכל להתרומם עד כדי שאיפה ענקית זו, זהו רק מצד מעשינו ושכלנו הפרטיים, אבל בנים אנו לעם גדול, לעם חכם ונבון וגוי קדוש, אשר נוקר מראש צורים של נושאי האידיאליות העליונה בכל עוזו הויתם. ואחר גדלנו הטבעי, לא נהיה עוד גמדים טבעיים, וזקוקים אנו להיות פונים למעלה. (שמונה קבצים ד פו)

ז. בהעדר עבודה לאלהים אי אפשר להתקיים. רוח האדם השואף לגדולות וכללות הכל, בהעצרו בכלא של קטנות ושל שביתה רוחנית, יהפך לרועץ, וכל מהלך ההויה יסבל מכווץ רוח כללי ואדיר כזה כשל האדם. ולהפנות את העבודה האלהית מגדלה הנשגב לאילילים הוא עוד יותר גרוע, מגשם האדם ומזהם את רוחו, שטף החיים שבהויה מתעכר. אין דרך לאור כי אם בעבודת ד', אל עולם. אלהים חיים. קדוש ומברך שמו. (שמונה קבצים ב פז)

ח. כל מה שהאמת היא יותר גבוהה - היא יותר פשוטה, ויותר נחוצה לכל. צרות הלב של האדם עלולה היא לנסות לנתח את האמת לחלקים, להקטין אותה. מתירא הוא מפני גדלה, וחושב שבהקטנתה תהיה יותר פופולרית, יותר שנה לכל נפש; ובאמת, בזה הוא מכביד יותר, ומונע מהכל את היותר נחוץ לו. האמת האחרונה, האמת האלהית נתבעת בחזקה מכל, ודוקא בכל אמתה, ברום גבה אורה, במלא האמת שלה, ודוקא בשכיל כך היא ראויה

לכל, לכל בשר, לכל יצור, לכל פעל. והמדע הבחירתי והרצוני של האדם עומד הוא על מרכוז, ומכרח הוא - אחרי עמלו הגדול לנתח את האמת, לקצרה, כדי להקטינה ולעשותה מכשרה לרבים - לשוב אל גדלה וטהרתה. 'וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו, ד' אלהי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה'. אשרינו מה טוב חלקנו, שבשביל השבת האמת הגדולה והפשוטה בעולם, שבה חיי כל נשמה תלויים, וחדוש אור העולם ומלואו שלובים, נבחרנו אנו. ויש לנו זה הכשרון בעצמיותנו הפרטית והכללית, בתאר תולדתנו, בטבע בשרנו, במזג ארצנו, בנשמת אבותינו הגדולים. "לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם" (תהלים טז ג). "ואנכי נטעתיך שרק כלו זרע אמת" (ירמיהו ב כא). (שמונה קבצים ה טו)

⊗ 'כתבו לכם את השירה'

ט. האמונה היא שירת החיים, שירת המציאות, שירת ההויה. (שמונה קבצים א קסה)

י. השירה היא מכרחת להיות קדושה, אלהית, מלאה חסד ונעם. שירה כפרנית אינה במציאות. הכפירה בעצמה היא הסריסות הגמורה מכל שירה. (שמונה קבצים ג שח)

⊗ טבע ונס - גודל וקוטן

יא. מחלה היא זאת ממחלות הנפש, שכשמציירים את האמונה העליונה בנסים ונפלאות, בשדוד הטבע וחקיו, פג העז הטבעי, והאדם נעשה חלש ומרטט. וכל זה בא מפני שהוא רואה בנס את השליליות של הטבע, ובטבע הוא רואה את החיוב של היש והכח המצוי. אבל השקפה זו גסה היא,

שטחית ומרוקבת מתוכה. הנסים באו להרבות את עז החיים וההויה בהזכרתם, מקור האמץ מתגלה ברב הוד גבורתו, ותכן הנסים בהיותו קשור באמונה מלאה אדירות נשמה, מוסיף הוא ציורי אמץ וגבורה עליונה, באשר עדים הם הנסים והנפלאות על עוזו היד החזקה המלאה את כל היקום. "תנו עז לאלהים, על ישראל גאֹנותו" (תהלים סח לה). (שמונה קבצים ג קכב)

⊗ שכל של אמונה

יב. השקר המציר, שהעולם הוא טמטום, תהו, באין נשמה, וכל הבנין מלא חכמה חסד ותפארת הוא פעלה מקרית, ממריד את כל האמת עליו. ונטית החפץ מלהיות קשור במחשבה בתכן האלהי, שכל כך רבה חמדתו, יפעתו וחסדו, היא ממרידה את כל הישר והעדינות. (שמונה קבצים א תג)

יג. שרש הכפירה היא פתיות מחלטה. להאמין בנס גדול ומבהיל, בלא שום הכרח ותוצאה, בריאת העולם והנהגתו על ידי בורא כל בחכמה, זהו דבר מוכן ופשוט מאד. כל הכבדות שיש בחקר אלוה הוא בפרטים - איך לקרב אל השכל את הענין האלהי ואת ההתקשרות שבינו ובין העולמים כלם, אבל עצם הדבר שתכן של חכמה והשקפה, יכלת וחסד, מושל בבריאה כלה - זה אין מקום לכתד, ולהפוך ההחלטה, לציר בלב בתור אמונה, שההויה כלה, המלאה כל כך דיקנות וחכמה, היא דבר הנעשה בלא כונה, הוא ענין נסי כזה שאין לו שום מבוא בשכל על אפשריותו. וקריעת השכל בעל כרחו מהענין היותר מענין שבנפש, גוררת אחריה כמה קרעים אחרים, שגם הם כמותם מכאיבים לב. וטפשות זו היא נוהגת גם כן ביחש לנצחיות החיים, בידיעת אמונת השארת הנפש, והיחש שיש בין הנהגת החיים הטובה

בַּחֲכָמָה וְצִדֵּק לְאִשֶּׁר הִמְחִלְטָ שֶׁל הַנִּשְׁמָה, וּבֵין הַנְּהִיגָה זֶה עֲצָמָה כְּשֶׁהִיא מְזֻלָּזֶלֶת. הַשֶּׁכֶל נוֹתֵן, שֶׁהַהֲרָגֵל הַמַּעֲשִׂי וְהַצִּיּוּרִי הוּא נוֹתֵן כַּח רוֹחֲנִי לְנַפֵּשׁ בְּנִצָּח, מֵעֵין דְּגִמְתּוֹ. (שְׁמוּנָה קִבְצִים א שִׁכָּח)

⊗ 'הַחֲקֵר אֱלֹהִים תִּמְצָא'

יד. לְעֵמֶת הָאֱמֶת הָעֲלִיּוֹנָה הָאֱלֹהִית, אֵין הַבְּדֵל בֵּין הָאֱמוּנָה הַמַּצִּירֶת לַכִּפְּיָה - שְׁתִּיחָן אֵינֶן נוֹתְנוֹת אֶת הָאֱמֶת, כִּי כָל מֶה שֶׁהָאָדָם מַשִּׁיג בְּאָפֶן חִיּוּבִי הַכֹּל הוּא שְׁלֹוֹל מֵאֱמֶתֶת הָאֱלֹהִית. אֵלֹא שֶׁהָאֱמוּנָה מִתְקַרֶּבֶת לְגַבִּי דִּידֵן אֶל הָאֱמֶת, וְהַכִּפְּיָה אֶל הַשֶּׁקֶר, וּמִמִּילָא נִמְשָׁךְ הַטּוֹב וְהָרַע מֵאֵלֶּה הַהִפְכִּים. (שְׁמוּנָה קִבְצִים ב ק)

טו. כְּשִׁידְעִים מֵאֱלֹהִים, אֵף עַל פִּי שְׂאִין יוֹדְעִים מְכֻלּוֹם, יוֹדְעִים מִן הַכֹּל. וְכִשְׁיֹוֹדְעִים מִן הַכֹּל וְאֵין יוֹדְעִים מֵאֱלֹהִים, אֵין יוֹדְעִים מְכֻלּוֹם. (שְׁמוּנָה קִבְצִים א תשצו)

טז. עֲקֵר יִדְעֶתְנוּ בְּאֱלֹהִים הוּא: אֶחָד, בּוֹרָא, מְצֻוֶּה. (שְׁמוּנָה קִבְצִים ב עה)

יז. מִתִּירָא הוּא הָאָדָם הָאֱלִילִי מִפְּנֵי הָאֱמוּנָה הַגְּדוּלָּה בְּאֱלֹהִים, מִפְּנֵי גְדֹלַת הָאִיכוֹת הַנִּשְׁמָתִית שֶׁבְּפִלְאֶתָהּ וְהַדֵּר גְּאוּנָהּ. חוֹשֵׁב הוּא שִׁיבְלַע כָּל וְיִפְחֹד בְּאֵשׁ הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת שֶׁל גְּאוּת אֵין סוּף, וּבוֹרֵחַ הוּא בְּנִקְיִי סְלָעִים שֶׁל תְּאוֹת חֲמִרִיּוֹת, שֶׁל בְּלוּיֵי זְמָנִים בְּהוֹלִלוֹת, וְשֶׁל כָּל עֶסְקֵי חַיִּים הַצִּרִּיכִים וְשְׂאִינִם צִרִּיכִים, כְּדִי לְהִסְתַּר מִהָאֹר הַגְּדוֹל שֶׁל הַשְּׁגוּב הָאֱלֹהִי הַמַּעֲזוֹר אֶת עֵינָיו. אֲבָל לֹא יוֹעִיל בְּכָל מְנוּסָתּוֹ. הָאֹר הַמֵּלֵא כָּל חוֹדֵר הוּא וְחוֹדֵר, מִמֵּלֵא הוּא קָרֵב וּכְלִיּוֹת, וְדוֹרֵשׁ הוּא דוֹקָא אֶת הַהִסְתַּגְּלוֹת אֵלָיו. "לַחֲזוֹת בְּנֶעֱם ד' וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ" (תְּהִלִּים כד ז). (שְׁמוּנָה קִבְצִים ג רמג)

בְּרֶכֶת אֲוֵרוֹת

⊗ הכפירה הישראלית

יח. ובצדק נוכל לומר, שבתוך הכפירה הישראלית, גם של רשעי ישראל הרוחניים היותר משפלים, מנחת היא סגלת אמונה טהורה, הרבה יותר ממה שהיא נמצאת בכל רוח האמון המתפשט בכל האמוניות המפצלה של כל המון עמים רבים. (שמונה קבצים ח רד)

אמונה נובעת

⊗ 'דע את אלהי אביך'

א. דע את המציאות שאיתה חי בה. דע את עצמך ואת עולמך, דע את הגיוני הלב שלך ושל כל הוגה וחושב. מצא את מקור החיים שבקרבה, ושמממל לך, שמסביבך, את פארי הדרות החיים שאיתה שרוי בתוכם. (שמונה קבצים א קפא)

⊗ מקורות הדיבור

ב. האדם יכול לדעת את מעמדו הרוחני על פי הבהירות של הדבור שלו. מה שהאור הנשמתי יותר חי בקרבו, כפי אותה המדה יחוש איך כל דבור ודבור שלו יוצא כחץ, וכשטף מים חיים, ואיך שהוא בא ונמשך ממקור חיים, ופועל את פעלתו בעולם. (שמונה קבצים ו עח)

ג. אשרי כל חוכה, כל מקשיב לקולות הדממה של המית הנשמות, גם בטרם יגלמו מהם מלים ואותיות. (שמונה קבצים ח ד)

⊗ הספרות שמעל הספרות

ד. הספרות הנפרזה מצמצמת היא את המחשבה. חושב הסופר שכל מה שלא יוכל לכתב אינו דבר חשוב שבכשרון, והוא מסיח ממנו את דעתו ואת נקדת רצונו, וחושב הקורא שחוג רעיונותיו צריכים להיות מגבל עם מה שיש בספר. ולא ידעו שניהם שהטוב והמעלה שבמחשבות, האורה המחיה אותן, הוא אותו התכן האצילי הטס באויר הרעיון שאינו נתפס, ולא יוכל להכתב מעולם, ולא יכנס בגבולה של הספרות. טעות יסודי זה קשה

ברכת אורות

יְהִיָּה לַעֲקָרוֹ מֶלֶךְ הָאָדָם כָּל זְמַן שִׁיחֲשֹׁב אֶת הַסְּפָרוֹת לְקַנְיֵן מִכְרָח לְחַיֵּי הַרוּחָנִיִּים. מִתּוֹךְ נִגְדַת הַחַיִּים הָעֲלִיּוֹנָה מְצוּיָה מִחָאָה גְּדוּלָּה עַל הַסְּפָרוֹת, וְכִימִי קֶדֶם יָבִין הָאָדָם לְשִׁיחוֹ הַמְּקוּרִי - וְנִתְּנִי תוֹרָתִי בְּלִבָּם וְעַל לִוְחַ לִבָּם אֲכַתְּבֶנָּה (עַל פִּי יִרְמְיָהוּ לֹא לֵב) - וַיִּשְׁאַר רַק הַסֵּפֶר הָאֶחָד שֶׁהוּא אוֹר הַחַיִּים בְּעֵצְמוֹ - אֲנֵי נַפְשִׁי כְּתִבִּית יְהִיבִית. 'כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתְּנָה לָנוּ ד' אֱלֹהֵינוּ תוֹרַת חַיִּים'. (שְׁמוֹנֶה קַבְצִים ד קטו)

ה. לַפְּעָמִים יִקְלָקְלוּ אֶת הָאָדָם סְפָרִים שֶׁנִּכְתְּבוּ עַל יְדֵי קִטְנֵי אִמָּנָה שְׂאִין בְּנִשְׁמָתָם אוֹתָהּ הַגְּבוּרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל לֵבַת אֵשׁ קֹדֶשׁ הָעֲלִיּוֹנָה. (שְׁמוֹנֶה קַבְצִים א תשסז)

ו. אֵין הַסְּפָרִים יְכוּלִים לְדַחֵק אֶת הַמַּחֲשָׁבָה וּלְצַמְצָמָהּ, אֲלֹא לְהַעֲלוֹתָהּ וּלְהַרְחִיבָהּ. (שְׁמוֹנֶה קַבְצִים ח קלח)

ז. כָּל הַסְּפָרִים כָּלָם, בֵּין בְּקֹדֶשׁ בֵּין בְּחוּל, וְכָל הַיְדִיעוֹת הַבָּאוֹת לְאָדָם מִחוּצָה לוֹ, אֵינָם כִּי אִם עוֹזְרִים לְעוֹרֵר אֶת רוּחוֹ הַפְּנִימִי, לְהוֹצִיא לְאוֹר עַל יָדָם אֶת הַגִּנוּז בְּמַעֲמָקָיו. (שְׁמוֹנֶה קַבְצִים א תרט)

⊗ חופש המחשבה

ח. הַמַּחֲשָׁבוֹת הַנוֹבְעוֹת מֵעֵמֶק הָאִמּוּנָה בְּטִהְרָתָהּ הַפְּנִימִית, הֵם הַחֲפָשִׁיּוֹת בְּאִמָּת, שְׂאִין עֲלֵיהֶם שׁוֹם עַל שֶׁל הַגְּבֻלָּה, וְהֵן הַמִּתְדַּמּוֹת בְּיוֹתֵר לְמִקּוֹר הַיְצִירָה הָאֱלֹהִית. (שְׁמוֹנֶה קַבְצִים ג שיד)

ט. חֲפֹשׁ הַמַּחֲשָׁבָה בְּצוּרָתוֹ הָרְגִילָה, הוּא יוֹתֵר שֶׁעֲבוֹד הַמַּחֲשָׁבָה מִחֲפָשָׁתָהּ. כִּי עַל יְדֵי הַלְהִיטָה אַחֵר הַחֲפֹשׁ הַמְּרַגֵּל, מִתְּרַחֵק הָאָדָם מִכָּל הַמּוֹן מִחֲשָׁבוֹת הָאִמָּת. (שְׁמוֹנֶה קַבְצִים א תקט)

⊗ שחרור המושגים משעבוד השכל

י. יש סגוף שכלי שהאדם צריך לפעמים להשתמש בו, לשחרר את משגיו מהשעבוד שהשכל האנושי - שהסכלות היא בו יתרה על החכמה - משעבד אותם תדיר, וזהו המקור של ההחשכה, שכל עיון מתחשך מצלליו העצמיים. וכשירצה האדם להתגבר על אפלה זו, מתחיל גל של יסורים רוחניים לבא עליו, וכאן הוא מקום הגבורה העליונה, שהאדם מתגבר על יצרו הרוחני ושובר את כל מחצות הברזל שבינו ובין אביו שבשמים, האמת והשלום העליון, ברום מקורם. (שמונה קבצים ג שכ)

יא. הספקנות היא תוצאה של האליליות, והאחרונה היא תוצאתה של התרשלות המחשבה, כשכופה האדם את שכלו לפתור לו את חידת הכל על פי אותו החלק של החמריות שהוא סופג בחושיו, בודאי מתקוממת המציאות לעמתו; והחמרנות כשהיא תופשת את האדם בחזקה בצבתייה, אפלו אלפי פעמים יתפלספ, לא ישלים עם המציאות הרחבה להביא בחשבון הקפי את הגשמיות והרוחניות ביחד. את החיים שתחת השמש עם שלמעלה מהשמש. וכשהשירה מנגנת בקרבו, לא תועיל לו כל התחכמות, 'הכל הבל' יגזר ולמסקנא של "כי זה כל האדם" (קהלת יב יג) לא יבא, ולא יוכל לבא. כו' והלא כל הפסימיות נובעת היא רק מזה התכן היחידי, של הספקנות. שמא החיים החמרניים הם כל היש? כל החיים? ועד כמה יוכל יסוד רעוע כזה, שאין לו כל סמיכה מדעית ברורה, כי אם אי אמונה עקשנית, לערער יסוד חיים מלאי דעת ואמונה עליונה? (שמונה קבצים ג כא)

ברכת אורות

יב. לעולם אין רשות לתבה האמורה או הנכתבת, להיות סותמת בפני השכל הישר. וזה כלל גדול בתורה, בין בידעות היותר נשגבות, בין בפרטים היותר קלים. (שמונה קבצים א רעח)

יג. אין החשבון וההגיון מנצח את ההויה, כי אם ההויה מנצחתם; שהם בעצמם אינם כי אם איזה גלויים קלושים מעצם ההויה המלאה, שהם נחשבים לעמיתה כדמות אבק דק. (שמונה קבצים א תקיח)

יד. כל מה שהאדם הוא יותר גדול, צריך הוא יותר לחפש את עצמו, יותר מסתמרת היא מהכרתו נשמתו העמקה, עד שהוא צריך להרבות בהתבודדות, בהתעלות הרעיון, בהתעמקות המחשבה, בהשתחררות הדעה. (שמונה קבצים ח קמט)

⊗ הקודש וחיוזוק הרצון

טו. הרצון - יסוד החיים הוא, הוא מכרח להיות פועם בחיים. המוסר, התורה, כל אור קדוש ועליון צריך הוא לפעל עליו להישירו, אבל לא לטשטש את כחו. החלשת כח הרצון על ידי מעמסות מטרידות, אפלו כשיהיו נובעות ממקום עליון וקדוש לפי דעת האדם, היא מדלדלת את הצורה העליונה של הוד האדם. (שמונה קבצים ח כח)

⊗ שכל עליון ותחתון

טז. ממה שמסיחין את הדעת מהשכל היותר פשוט, סובלין ממעוטי ההופעה בשכל היותר עליון, כי הראשית והאחרית זו בזו נעוצות. (שמונה קבצים ו רנט)

יו. לא חכמה וידיעה רבה היא המאשרת אותנו, אלא התם של הילדות. וזהו אשרנו, שאנו מקשרים אל החנוך הילדותי בצורת תרבותנו. (שמונה קבצים ז רה)

⊗ המדד לגדולת האמונה

יח. גדלת האמונה אינה תלויה ברבוי הדברים שהוא מאמין, שהרי "פתי יאמין לכל דבר" (משלי יד טו), אלא בעמק החוש האמוני, וגדלת התפשטותו ורחב הרגשותו בענינים היקרים שעליהם האמונה מיסדה, ויסוד הכל הוא היקר האלהי. (שמונה קבצים ו סב)

נספח א'. מתוך פנקסי הראי"ה, ח"ב עמ' רו: מן המחשבה המשוטטת בחפש' לומדים הרבה יותר ממה שאפשר ללמד מן הספרים. אבל באיזה אופן עושים את המחשבה שתשוטט בחפש' באיזה דרך נותנים חרות לרוח מכל מאסריו של הגוף ונטית המזג והסביבה? זה אי אפשר ללמד מתוך המחשבה. שהרי אין לנו מחשבה חפשית באמת כל זמן שלא שחררנו אותה מסבוכיהם של המזג, של הטבע הגופני, ושל השפעת הסביבה. על כן הגנו באים אל הספרים מקרי המחשבה של החרות העליונה, ועל כלן מתורת ד' הנתנת מן השמים, ממקור החרות, ואנו למדים את העצות שעל פיהן נוכל לסגל לנו את החפש' ולהשרותו על החיים העבודתיים שלנו.

נספח ב'. מתוך פנקסי הראי"ה, ח"ב עמ' רטו: עקר מטרתם של כל הספרים היא רק לעורר את האדם לשום את הגיונו, שאיפתו ומחשבתו אל המקום הרוחני העליון שממנו הם נשאים. וגם וביחוד, ספר הספרים הוא בכלל זה. וזהו היסוד של ברכת התורה. ועל שלא ברכו בתורה תחלה אבדה הארץ. כי לא ללמד את הכתוב לכד הוא הדבר המקנים את העולם, כי אם ההגיון שבא על ידי תלמוד הכתוב, להתדבק בשכל וברצון הנשמה אל המקור העליון, שזה הישר וזה הטהר המתגלה בספר, נובע משם.

עם ישראל וגאלתו

⊗ קדושה שבטבע

א. הקדשה שבטבע היא קדשת ארץ ישראל, והשכינה שירדה בגלות עם ישראל, הוא הכשרון להעמיד קדשה בנגוד לטבע. אבל אין הקדשה שהיא לוחמת נגד הטבע קדשה שלמה כו' והקדש שבגולה יחבר אל קדש הארץ. (שמונה קבצים ב שכו)

ב. החיים הממשיים של היהדות אינם מתגלים כי אם בשיבת האמה לארצה, שהיא המסלה הסלולה לשיבתה לתחיה. (שמונה קבצים א לח)

ג. זכירת יציאת מצרים הולכת ונעשית לזכירת יציאת שעבוד מלכות ההולכת ומתקמת, והננו כלנו הולכים ומתקרבים אל הטבע והוא מתקרב אלינו, הולך הוא ונכבש לפנינו ודרישותיו הולכות ומיתאמות עם דרישותינו האציליות ממקור הקדש. ורוח הצעיר התובע את ארצו, שפתו, חרותו וכבודו, ספרותו וכחו, רכושו, רגשותיו, נזרמים הם על ידי שטף של טבע שבתוכיותו מלא הוא אש קדש. (שמונה קבצים ג רכג)

ד. וכל מה שמתוספות מלאכות ועבודות גשמיות בארץ ישראל, תצא על ידי ישראל ביסודה המלאכה והעבודה משפלותה המארה. (שמונה קבצים א תתפז)

ה. סוף כל סוף ינצח הקדש את העולם. (שמונה קבצים ג קט)

⊗ סגולת ישראל

ו. העם החי במלואו חיים רעננים הוא רק ישראל. היחיד בין העמים אשר תחת כל השמים הוא העם הדבק בכל עמק נשמתו באלהים חיים, בתביעה טבעית עמקה, מתהום הויתו. וכשרון חיים זה, שהוא כוח החיים המתמיד יותר, הוא ההולך עמו בדרך הנראה של גלוייתו השונות, הנראות; הוא הנותן לו כח לשא ולסבל, ולצאת בנזר נצחון מכל אשר מררהו ורבו. (שמונה קבצים ד פז)

ז. כשם שאין להתפלא על אשר במח ובלב ישנם גלויי חיים כאלה שדגמתם אין אנו מוצאים בכל הגויה כלה, כן אין להתפלא על גלוי החיים של הפליאות, הנסים, הנבואה, רוח הקדש במעלתו העליונה, התקנה הנצחית, הנצחון על כל מפגע, שהם מתגלים בישראל בצורה עליונה, המפליאה את כל לב הוגה וכל מח חושב. (שמונה קבצים ב כח)

ח. להאמין ולקיים - זאת היא הסגלה המיוחדת של כנסת ישראל. האמונה היא היסוד העקרי, אבל אינה מתבססת ואינה גומרת את מגמתה כי אם בצרוף המעשה. (שמונה קבצים א רלט)

ט. ההבדל העצמי שבין ישראל לעמים בשרש נשמתם, הוא, ששכל האדם בכללו, שאיננו כי אם שכל מציר, מציג ברוחו את המצוי, ומגלם אותו במעשיו, באמנות לכל פרטיה, מסתגלים לו כל העמים אשר תחת כל השמים. אבל סגלה אלהית של שכל יוצר, זאת היא הפליאה של סגלת ישראל, שהיא מבדלת אותו מן העמים כלם בעליוניות כזאת, שכל הבדל סוגי לא ידמה לו. (שמונה קבצים ד קי)

⊗ 'לאור גוים'

י. התחלנו להגיד איזה דבר גדול בינינו לבין עצמנו ובאזני העולם כולו, ולא גמרנוהו עדין. הננו עומדים באמצע נאומנו, ולהפסיק לא נרצה ולא נוכל. (שמונה קבצים א קנו)

יא. קרואים הם הטובים שבבני אדם, ובחירי ישראל, האמה שאור ד' בידה, לשא נס דעת ד' לעיני כל באי עולם. להשיג את עדן החיים וששוננו לכל אפסי ארץ. (שמונה קבצים ב שלז)

יב. יש בידינו סם חיים בעד כל העולם במוכן הלאמי. זה הענין, שהוא כלל מסכם בתולדה, שאמה מרחת למות ולעבר מן העולם, שהרי כל העמים העתיקים כמעט ובטלו מן העולם, ואם יש איזה עם קים מימי קדומים - לא עברו עליו סבות של פוזרים, גם לא נתפתח כראוי להשפיע מחוגו על העולם. אבל להיות עם חי ופועל ואיתן במדה מוצקה עד כדי לנצח כמה משברים - זה לא נראה בעולם חוץ מישראל, על ידי שם ד' הקשור בהם וסם החיים של תורת חיים שבתוכם. וסם חיים זה עתיד לצאת מאתנו על כל העולם, וישמחו וירננו לאמים, כי תשפט עמים מישור, ולאמים בארץ תנחם סלה. (שמונה קבצים ג שנד)

יג. ומה מאד קרואים אנו להיטיב לעצמנו ולכל העולם, לישר דרך ד', לפנות כל מכשול מאור התענוג העליון, מחיים האמתים של הדבקות האלהית האמתית, שהיא רק היא, מקור ההצלחה ומגמת החיים וההויה כלה. מה אמללים הם הולכי חשכים, מה עלובים הם אותם שאין להם אלהי אמת במדעם ובכרזונם, בדמיונם ובמעשיהם, ומה מאשרים הם המתהלכים לפני ד', השמחים באור זיוו, בשמו יגילון כל היום ובצדקתו ירמו. הלב

מתכוין מרב צער על האפלה האימה שבני אדם יושבי חשך נתונים בה. הישר הפנימי דוחק את הנשמה להאיר את אבוקת חיי האמת, להרים נס לרבים. ישראל, אוצר החיים הוא בעולם. בהיותו ממוגת היא הדעת את ד', אלהי אמת; בתחיתו יחיה את העולם, יסיר את המסכה הנסוכה על כל הגוים, יגרש את האפלה של הכפירה, שהיא המות המכער לעולם כלו, המתהלך כקטב. יקום ישראל על רגליו, יתרום בגבורה בארץ חמדתו, יביע את אמת נבואתו ממקור חיי נשמתו, יקיץ לתחייה את גרעיני החיים האלהיים הנרדמים בלב כל אדם וכל חי, וכל הנשמה תהלל יה. הללויה. (שמונה קבצים ג של)

⊗ ישועה באתערותא דלתתא

יד. אין שום ישועה שלמה באמת, כי אם אותה שהנושע פעל להופעתה בפעל ידיו. וזהו יסוד הצדק שבעבודת האדם - רכישת כחות וסדורם, למטרת החיים היותר עליונים ומקדשים. (שמונה קבצים ז מב)

⊗ 'כי לא יטוש ה' עמו'

טו. סוד ההשגחה מתפרש הוא דוקא ביחודה של כנסת ישראל. כלומר, כל מה שנעשה בעולם, הוא מכון בהשגחה מדיקת, והכל בשביל ישראל, שהוא יסוד העולם. (שמונה קבצים ח רנה)

טז. לא נעזבה היא הטבעיות במהלכה, לא אלמנה היא ההיסטוריה הסבוכה במסבותיה, בתוכה חי גואל חזק, צור ישראל וגאלו ד' צבאות שמו, אלהי כל בשר, אלהים לכל ממלכות הארץ, אדון כל המעשים, צור כל העולמים צדיק בכל הדורות. (שמונה קבצים ז כז)

יו. אחרי המגרעות הרבות שאנו רואים בדרך חיינו הכלליים בדורנו בכלל, ובארץ ישראל בפרט, הננו מכרחים להרגיש שהננו נולדים מחדש. מתחתית המדרגה הננו הולכים ונוצרים עוד פעם כמים מקדם. כל הרכוש הרוחני של העבר הולך ונבלע, לכאורה, במקורו, ויוצא הוא בפנים חדשות. מקוטנות הרבה בכמותן, אבל רעננות מאד, ועלולות לצמיחה גדולה, מלאה חיים עזיזים, באיכותן. הננו קרואים לעתיד חדש, מלא זהר עליון; לתקופה חדשה, שתעלה בחסנה על כל התקופות גדולות הערך שקדמו לה. מאמין הוא העם כלו שאין גלות עוד אחרי הגאולה ההולכת ומתחלת לפנינו, ואמונתו העמקה הזאת היא בעצמה רז קיומו היא. סוד ד' נגלה במהלכו ההסטורי, והמסרת העתיקה מעידה על אור נשמתו, המכרת את עצמה ואת כל היחוסים של המארעות שלה עד דור אחרון, דור צופה לישועה קרובה. (שמונה קבצים ב רעב)

יח. בכל עת שמתגלים מקרים ומארעות, רעיונות ומחשבות, להרים נס של קרוב גאולה וישועה, בין שהיא גשמית ובין שהיא רוחנית, הדעת מכרת את אור ד' החי המופיע בהם ואת קול ד' הדובר וקורא מתוכם. (שמונה קבצים ז כז)

⊗ 'כולך יפה רעיתי'

יט. האהבה הבלי גבולית אל האמה, אם החיים שלנו, אינה יכולה להיות נפחתת משום סבה וכשלון שבעולם. (שמונה קבצים ב רעד)

⊗ משמעותה של מינות ומעלת ישראל

כ. כשם שאי אפשר ליין בלא שמרים, כך אי אפשר לעולם בלא רשעים. וכשם שהשמרים מעמידים היין ומשמרים אותו, כך הרצון הגס של

הרשעים גורם קיום ועמדה לשפעת החיים כלם, של כל הבינונים והצדיקים. כו' ושיבת ישראל לארצו בשביל קיומו העצמי הוא מארע מכרת, וקיומו זה יוצר את שמריו: נושאי הרשעה והחוצפא של עקבתא דמשיחא אשר ירגז כל לב לזכרן. אלה הם הצדדים העכורים שהקיום הצלול והמשמח מתהווה על ידם, וסוף המהלך הוא: שקוע השמרים בתחתית החבית. (שמונה קבצים ד כה)

כא. המינות שתתפשט על העולם כלו לפני האורה הגדולה העליונה שתופיע עליה, היא כדמות ההעדר הקודם להויה, בכל היש כלו. (שמונה קבצים א תקסט)

כב. אנו מסתכלים בדורות הראשונים, המספרים בתורה, בנביאים ובכתובים, אותם הדורות שהיו עסוקים במלחמה והם הם הגדולים שאנו מתיחסים אליהם בידידות וגדלת קדש. הננו מבינים, שהזיק הנשמתי הוא היסוד: אותו מעמד העולם שהלך במרוצתו אז, שהיתה המלחמה כל כך נחוצה בו, הוא גרם להופיע את אלה הנשמות, שהרגשתן הפנימית בתכן שלם היתה. מלחמת קיומם, קיום האמה - מלחמת ד' היתה בהכרה פנימית. עיזים היו ברוחם וידעו בעמק החשך לבחור בטוב ולסור מן הרע. גם כי אלך בגיא צלמות לא ארע רע" (תהלים כג ד). כשאנו מתבוננים אליהם, הננו בכל ההופעה הרוחנית שאנו כל כך שוקקים לה, משתוקקים לאמוצם, לכת החיים החטוב והגבוש, האיתן והמוצק, ששכן בקרבם, ומתוך תשוקה זו כחנו הרוחני מתאמץ וכח גבורתנו מתעדן, ואותן הנשמות החזקות חוזרות לחיות בנו כימי עולם. (שמונה קבצים ו קג)

כג. בעקבתא דמשיחא, כל המתחבר בנטיית לבבו לתשועת ישראל הוא בעל נשמה של צדיק עליון, שאי אפשר למודדו במדה בינונית. (שמונה קבצים ב
(ט)

כד. אין ליחיד שבישראל נשמה, כי אם לקוחה מכללות האמה, זאת היא הסגולה של 'גוי אחד בארץ'. (שמונה קבצים א קסא)

⊗ השיבה לאחדות

כה. אין קץ לרעות הגשמיות והרוחניות של התפרדות האמה לחלקים, אף על פי שפרוד גמור, כעולה על לב המנתחים באכזריות, לא אפשר, והיה לא תהיה. זאת היא ממש מחשבה של עבודה זרה כללית, שהננו בטוחים עליה שלא תתקיים. (שמונה קבצים ב רפג)

כו. שכחת השבטים ליחוסם היא הכנה לאחדות האמה כו' בפנימיות החיים חיה היא הנשמה הכללית שנתעוררה הרבה על ידי מחית הקנים הפרטיים כו' כלם כאחד עסוקים בבנין הפנימי והחיצוני, הפרטי והכללי, למעלה למעלה מחוג הכרתם של כל הפועלים והעובדים עצמם וגבוה הרבה יותר מכל מטרותיהם המצמצמות, רק בעצת ד' אשר יעץ לתת לעמו אחרית ותקנה. (שמונה קבצים ה קכא)

⊗ 'מי יתן כל עם ה' נביאים'

כז. באמת חסרון רוח הקדש בישראל הוא לא חסרון שלמות, כי אם מום ומחלה, ובארץ ישראל היא מחלה מכאבת, שהיא מכרחה להרפא. "כי אני ד' רפאך" (שמות טו כו). (שמונה קבצים א תתכ)

⊗ 'במה זכה דורנו לגאולה?'

כח. שואלים: במה זכה דורנו לגאולה? התשובה פשוטה היא, הוא זכה מפני שעסק במצוה היותר גדולה שבכל המצוות, במצוה השקולה ככל התורה כלה, מפני שהוא עסק בגאלת ישראל. ולא רק עסק, אלא הוא עוסק ויעסק בלא הרף בגאלתו, וכח אלהי זה מרוממהו ומשגבהו בישועה. (שמונה קבצים ז רא)

העולם וההויה

⊗ קישור לכלל

א. אמתת המציאות היא רק אחדות גדולה, והנמצאים הרבים והשונים הם רק גלויים מיוחדים, אברים שונים, צבעים וגוונים שונים של אותה החטיבה האחדותית. (שמונה קבצים ט ז)

ב. צריך שתהיה מחשבתו ורצונו, ויסוד רעיונותיו נתונים להכללות, לכללות הכל, לכללות העולם, לאדם, לכללות ישראל, לכל היקום. ומזה תתבסס אצלו גם הפרטיות שלו בצורה הראויה. וכל מה שהתפיסה הכללית היא יותר חזקה אצלו ככה תגדל שמחתו, וככה יזכה יותר להארת האור האלהי. (שמונה קבצים ו ריד)

ג. וכשאנו אומרים, שהאדם בהתעלותו, כשרואים ששם ד' נקרא עליו, רואים ממנו, שבפני חיים וכחות הטבע מוכנים לעבדו, "עם אבני השדה בריתך וחית השדה השלמה לך" (איוב ה כג), כשבני אדם פראים חזקי מצח נכנעים מפני הוד אצילות שבנשמה מלאה חכמת אלהים, וכבוד מוסר שדי ויראת שמים, הכל מוליך אותנו למקום אחד, שלא יש נשמה בודדת, גרגרית, גדועה, בהויה כלה, אלא הכל מחבר משרג וארוג. (שמונה קבצים ג צה)

ד. על פי המחשבה הגדולה של אחדות ההויה בטלה היא השאלה של אהבת עצמו, שאלה שמוה לראשית החטאת, ואלה ליסוד המוסר. לא יש כי אם אהבת הכל, שהיא באמת האהבה העצמית הנאורה והעליונה. והאהבה העצמית המזיפת, האוהבת את הניצוץ הקטן, המתראה לעינים הטרוטות,

ברכת אורות

ושונאת את העצמיות המחזרת, הרי היא סמיות עינים, שאינה פחות כסל מאשר היא רשע. (שמונה קבצים ג ו)

✿ שקר המוות

ה. המות הוא חזיון שוא, טמאתו היא שקרו, מה שבני אדם קוראים מות הרי הוא רק תגברת החיים ותעצומתם. ומתוך השקיעה התחומית בקטנות, אשר יצר לב האדם השקיע אותו בה, הרי הוא מציר את תגברת החיים הזאת בצורה מדאיכה וחשוכה, שהוא קוראה מות. (שמונה קבצים ח כג)

✿ שורשו של אדם

ו. והבחירה הגלויה, המתגלמת בבני אדם, שהמשפט המרגש מתראה על ידה, הוא רק כנטף מן הים לגבי הבחירה הכמוסה, שכל מערכת המשפט של כל היש מתנהגת על ידה. (שמונה קבצים ח מב)

ז. המציאות הגשמית כלה היא רק נקדה קטנה, שעליה חלים השפעות של חזיונות גדולים לאין תכלית. והאדם, כשהוא משעבד אל הגשמיות, חושב הוא שהוא בא לאמתת המציאות, ובאמת הוא בא אל המעוט היותר קטן, שמונע ממנו את האור של כל החזיונות. (שמונה קבצים ג קנה)

ח. אם מתפלא אתה איך תדבר, תשמע, תריח, תחוש, תראה, תבין ותרגיש, השב לנפשך, כי כל החיים, וכל הקודמים למערכתם, הכל שופעים עליך את כל הויתיד. (שמונה קבצים ג כג)

ט. הסוד של מהות האדם, אי אפשר שיוכן גם במקצת ממנו, כי אם בתור ניצוץ מבריק במרכז¹ מהמון אורות אין קץ שבסביבה אין סופית, שהיחש התדירי של הופעות גלויי החיים והישות אינו פוסק לרגע, ובזה האדם מקשר עם כל היש. ובהיותו מתרומם לתכונתו היותר נאצלת, הרי הוא שליט על כל, רודה על החיים, ועל כל שמתחת וממעל לחיים. (שמונה קבצים ב רסח)

יא. את האפי העצמי אי אפשר לשום אדם לדעת, אפלו של עצמו, וקל וחמר של זולתו, לא של יחיד, וקל וחמר של אמה. אנו הולכים סביב למרכז של הידיעה, עסוקים אנו בהשערות ובאמדנות, לכוון על פי המעשים הגלויים - שגם נסתרים ברבם ממנו, וביחוד סבותיהם המסבכות - ועל פי תעודות כאלו מדברים אנו על דבר אפי מיוחד ונשמה מבדלה. מכרחים אנו להחליט, שידיעתנו בזה תלויה היא על בלימה, והמשפט לאלהים הוא. (שמונה קבצים ג שנב)

⊗ שורש רצונו של האדם

יב. אי אפשר להבין את פליאת הרצון של האדם, בכל פאר חפשו, - רק בתור ניצוץ אחד מהשלהבת הגדולה של הרצון הגדול שבכל ההווה כלה, הופעת רצון רבון כל העולמים, ברוך הוא. (שמונה קבצים ג מז)

¹ לעניות דעתי יש לקרא: "המרכז".

⊗ 'ולכבודי בראתיו'

יג. מי שחושב בענייני האלהות בטהרתם איננו יכול לשנא ולכזות שום יצירה ושום כשרון שבעולם, כאשר בכל מתגלה הפעל האלהי ברומו ותעצומותיו. אלא שלפעמים הוא מרגיש את הזרות הנמצאת באיזה סעיף, שנתגלם בו ביותר הצד ההעדרי, דהינו מה שמנתק אותו מהאור והחיים הכלליים של מקור הכל. ונמצא שהשנאה והבוז היא לא באה על מה שיש באמת בתנועה ובתרבות, איזה שתהיה, אלא על מה שלא יש בה, דהינו על מה שלא השלימה את חק הבנתה והשלמת חיייה עד כדי התקשרותה ברגש ובמדע עם המהלך העליון והחודר של התכן היסודי של המחשבה הרוממה, של האלהות המחלטה, בגאון עמדתה. (שמונה קבצים ג קפז)

יד. כל מה שההסתכלות הרוחנית נעשית יותר טבעית לאדם, נעשות כל הבריות יותר חביבות ונכבדות בעיניו, כי הרוחניות החיה שבכל בריה, יקרה ונשגבה היא למאד. וכפי בהירות הסכיה הרוחנית, מתנוצצת התכונה העצמית והמהותית של כל בריה נגד עיניו, ואין כל גוף מגלם יכול לעלות בכבודו, גם כשיהיה מלא חמדה חיצונית, עד אותה המדרגה החמודה שניצוץ קטן רוחני שבצעיר שבבריות מגיע אליו. ואהבת החיים ואהבת הטבע, אהבת האדם ואהבת החברה, האמה, המשפחה, העצמותית, האידאלית, שלעצמן, הולכות ומתפשטות, מתאחדות בזיו חיי החיים ומשפעות ממקורו. (שמונה קבצים ד עט)

⊗ 'הכל מתוקן לסעודה'

טו. נמצא בשרש הכל, מעולם, ממעל לכל עולמים, הכל כבר עשוי, בנוי ומשכלל. וזהו סוד היכלת הבלתי מגבלה, הנותנת קיום ועמדה לכל יש,

ברכת אורות

והמבטיחה את התקומה הנצחית לעצת עליין. 'עצת ד' היא תקום'. (שמונה קבצים ז מא)

טז. אין עבר הווה ועתיד מחלקים באמתת יש. "מה שהיה הוא שיהיה, ומה שנעשה הוא שיעשה" (קהלת א ט), ומה שנעשה מכבר ומה שיעשה לעתיד הולך הוא ונעשה בהוה, תמיד ותכוף. והכל חי, והכל שלם, הכל רענן והכל מזהיר. (שמונה קבצים ב ס)

⊗ מלאך רע עונה אמן

יז. היראה מכל חטא צריכה להיות אצל האדם ביחוד אצל עצמו, שיתירא שהוא לא יחטא, לא בחמור ולא בקל, ומוכן שבכלל זה הוא גם כן כל מה שיש בחוגו למנע מן החטא, שזה נחשב כבר חוגו. אבל כל חטאת העולם שמחוץ לחוגו, ידע תמיד שכשם שקלוסו של הקדוש ברוך הוא עולה מן הצדיקים - כך עולה מן הרשעים (שמות רבה ז ד), וכשם שעולה מן הגן עדן - כך עולה מן הגיהנם (ערובין יט א). (שמונה קבצים ג קטו)

יח. מתוך קטנות אמונה נדמה, שכל מה שבני אדם מזדרזים לחזק את מעמדם - להלחם נגד הרעות המתרגשות בעולם, לרכש להם מדע, גבורה, יפי, סדר - שכל אלה הנם דברים היוצאים מחוץ לתכן האלהי שבבעולם. ומתוך כך, עין צרה צופה מתוך כמה אנשים - שלפי דעתם עומדים הם על הבסיס האלהי - על כל התקדמות עולמית. שונאים את התרבות, את המדעים, את התחבולות המדיניות, בישראל וכעמים. אבל כל זה טעות גדולה היא, וחסרון אמונה. הדעה הטוהרה רואה את ההופעה האלהית בכל תקון חיים, יחידי וצבורי, רוחני וגשמי. היא מודדת את הענינים רק במדת התועלת שהם מביאים, או הקלקול שהם מקלקלים; ובמדה זו לעולם

ברכת אורות

לא תהיה תנועה חִיכַת כְּלָה, כְּשֶׁהִיא עוֹסֶקֶת לִבְרֹא אֵיזָה דְּבַר, בֵּין גִּשְׁמִי בֵּין רוּחָנִי. יוֹכֵל הַדְּבַר שִׁיְהִי בָּהּ מַגְרָעוֹת, אָבֵל בְּכִלְלוֹתָהּ, הַכֹּל הוּא מְכַלֵּל הַיְצִירָה הָאֱלֹהִית הַהוֹלֶכֶת וּפּוֹעֶלֶת. (שְׁמוֹנֶה קַבָּצִים ב קצ)

יט. יֵשׁ בְּרִשְׁעָה אִמִּץ מִיַּחַד, תִּקְףָה הַרְצוֹן וְעִמְקֵי חַיִּים, שֶׁהֵם תְּכֵנִים נִדְרָשִׁים לְשִׁכְלָל בָּהֶם אֶת הַיִּשָּׁר וְהַטּוֹב, וּבִטּוּחִים אָנוּ, שְׁסוּף כָּל סוּף תַּעֲבֹר הַרְשָׁעָה, וַיִּשְׁכְּלֵל הָאָדָם, וְתִשְׁתַּכְּלֵל הַחִבְרָה, וְאִזּוּ יַעֲמֵד הַכֹּל עַל בְּסִיס הַטּוֹב, וְהַרְשָׁעָה תִכְלָה, וְתִשׁוּקַת הָרַע, הַזֶּעֶם, הַרְצָח, הַגִּסּוֹת, וְכָל סַעֲיִפִּיהֶם יִכְלוּ כַּעֲשָׁן. (שְׁמוֹנֶה קַבָּצִים ו רמד)

⊗ התעלות האדם והעולם

כ. וְהַהוּיָה נּוֹצֵרָה בְּתִכּוּנָה כּוֹז, שֶׁעֲדֵי עַד לֹא תִחַדֵּל מִהַתְעַלּוֹת, כִּי זֹאת הִיא פְּעֻלָּה אֵין סוּפִית. (שְׁמוֹנֶה קַבָּצִים א תמג)

כא. כִּי לֹא לְהַגִּיעַ לְאֵיזָה מִדָּה יְדוּעָה הִיא מִטְרַתְנוּ הַכִּלְלִית, כִּי אִם לְהַתְעַלּוֹת וּלְלַכֵּת תְּמִיד הַלּוֹךְ וְעֹלָה. (שְׁמוֹנֶה קַבָּצִים ח לו)

תורה ולמודה

⊗ פעולת התורה

א. יש מגמה אחת לתורה: לעורר את הצד הרוחני העליון שבאדם, שיהיה עסוק במשכלות קדושות, ויהיה סר משקוע בהמי גופני שמדלדל את כח עצמיותו. ומצד המגמה השלילית של הסרה מרע כל עניני תורה שוים הם. אמנם מצד ההתגלות העצמית של האורה האלהית שמרנה את הנשמה, יש הבדל גדול בין דבר גדול לדבר קטן. (שמונה קבצים ב קעא)

ב. עקר תורה לשמה הוא כאשר משים האדם אל לבו, שהחיות הכללית של כלל ישראל, וסוד קיום האמה וצביונה, היא התורה. זאת היא העדות הנאמנה המקפת את ההיסטוריה שלנו כלה. וכשמישים אל לב, עד כמה ממצמצם הוא כח החיים היסודי הזה, מפני המון דרישות הזמן והמניעות הרבות המשכיחות תורה מישראל, אז הלא כל יחיד המחיה את עצמו באור החיים של התורה, לא את עצמו הוא מחיה, כי אם בתוך הכלל כלו - שהוא אחד מאבריו - הוא זורק זריקה של שקוי חיים. והחיים הכלליים של ישראל מתרבים ומתעלים, ומחי ישראל לחיים הכלליים של העולם כלו ושל שמחת ד' במעשיו, הלא הוא רק צעד אחד. (שמונה קבצים ד צח)

ג. אין לישראל סימבולים, שהם רק גורמי מחשבה ורגש, כי אם מצות ותורות, דברים חיים וקיימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים, קללתם קללה וברכתם ברכה. וכי יגלה אור ד', ומהר ציון אור חדש יאיר על אפסי ארץ, יבינו כל הגוים כי לא יתכן להדמות לבני אל חי, בסגלתם העצמית. אבל אשר גדול יהיה אז לאנושיות עד כמה שתוכל לחקות את

אור עולם זה, את מעין חיים זה, עד כמה שתוכל להטיל אל תוכה מנטפי נהרי פלגיו. (שמונה קבצים ד קטז)

ד. אנו רואים, שכשמיטיים על העולם לשופטו מצד ההשפעה של הנגלות שבתורה לבד, בלא השפעתה של תורת חסד הנובעת ממקור ההשכלה האלהית הצפונה, מתגדלת מאד מדת הדין, שנאת הבריות, ויאוש מכל צד. ואין דרך לעמד במעמד נפשי מתכל בקדשה בדור שפרצות רבות מזדמנות בו, כי אם בהצטרפות של הדיקנות העולה מהשפעתה של התורה הנגלית, עם חסדה ואור פניה של התורה הצפונה, שאז מתמזגים החסדים והגבורות ביחד ובאים לידי מתוק. (שמונה קבצים ב רמ)

⊗ 'תורה דיילה'

ה. ואף על פי שאני צריך להתחזק ביתר חלקי התורה, וביחוד בגופי הלכות, אבל ללכת נגד טבע רוחי, זהו דבר שאי אפשר ואינו צריך. (שמונה קבצים ו נב)

ו. כל השוכח דבר אחד ממשנתו, הינו מהמשנה השיכה לו לפי מדרגתו. אבל אם עלה למעלה גדולה, שנפתחים לפניו שערים של משניות פנימיות, יש שהוא מכרח לשכח את מה שהעסיק את רוחו, בהיותו במדרגה הנמוכה. (שמונה קבצים ח קלד)

ז. שחטא גדול ועצום הוא - מי שמצער את חושיו הרוחניים, את הרגשותיו העדינות ואת שכלו, ומונע מהם אותה ההרחבה והרגשת הענג העליון והנעים של ידיעות נחמדות ושל הרגשות עדינות. (שמונה קבצים ג יב)

ח. כל אדם צריך לדעת, שקרוי הוא לעבד על פי אפן ההכרה וההרגשה המיוחד שלו, על פי שרש נשמתו, ובעולם זה, הכולל עולמים אין ספורות, ימצא את אוצר חייו. אל יבלבלוהו תכנים שוטפים אל תוכו מעולמות זרים, שאינו קולטם כהגן, שאינו מכשר לאגדם יפה בצרור החיים שלו. אלה העולמות ימצאו תקונם במקומם אצל המסגלים לבנים ושכלולם. אבל הוא צריך לרכז את חייו בעולמותיו הוא, בעולמות הפנימיים שלו, שהם לו מלאים כל ומקיפים את כל. (שמונה קבצים ד ו)

⊗ הכשרה נאותה

ט. חובה גמורה היא לכל תלמיד חכם לברר את דעותיו האמוניות בשכל בהיר, שלזה דרושה ידיעה מתרחבת בתורה לכל ענפיה, ודעת רחבה בעולם ובחיים. (שמונה קבצים ג קצג)

י. מלוי הכרס בלחם, בשר וזין מכרח להיות קדם לטיול בפרדס, ומלוי כרס זה במובנו המלא כולל בקרבו גם כן את מדע העולם והחיים ואת ההסתגלות המוסרית המדונית, את גבורת הרצון ואת הכרת ערך האדם, ואת כל הטוב הנאה והמסדר שבמציאות, הבא מתוך חנוך טוב והגון לכל צדדיו, המצטרף אל כל המתעורר לחיים ולרענונות מכל צד ופנים, באדם ובאמה, בספרות ובחיים, בחול ובקדש, ובקדש הקדשים. (שמונה קבצים ד ג)

⊗ עיכול רוחני

יא. הלאות שמרגישים לפעמים על ידי שטף המדע, בא מצד שאין מניחים רוח של התבוננות בין כל גלוי רוחני, לעכל יפה את ההופעה, בתבונה שכלית מנתחת, ובהתקבלות רצונית, מדונית, ומטשטשים בזה את גבולי

האורים. כי הפסקות נתנו גם בתורה. לתן רוח להתבונן בין פרשה לפרשה, וקל וחמר להדיט הלמד מן ההדיט. והוא הדין לכל למוד תבונה, הבא מהתגלות הנשמה בהופעותיה. ההפסקה מכשירה את החיים, את המזג, המדות, החפץ והיחש הסביבתי, להסתגל לאותו הטוב ולאותה האמת הרוממה שבהופעה העליונה. (שמונה קבצים ג רצה)

⊗ גבולות הלימוד

יב. הולכת היא חידת הדעת ונפתרת לעינינו. אין אנו יוצרים כל חדש, אין אנו ממציאים מאין ליש. אלו מתכנסים כל באי עולם לברא אפלו יתוש אחד, אינם יכולים לזרק בו נשמה (בראשית רבה לט יד). ועוד יותר פשוט הוא, שאלו מתכנסים כל באי עולם לברא מאפס אפלו גרגר חול אחד אינם יכולים. ואיך נוכל לומר שחק השולל הזה לא יהיה נוהג ביצירה היותר עליונה, ביצירה הרוחנית? אבל פשוט הדבר שכל החושים דין אחד להם, והחושים הרוחניים - כמו הגשמיים - אינם אלא תופסים מה שיש, ולא יוצרים מה שאינו. אנו יכולים להפנות את מבט עינינו לאיזה צד מיוחד, שנפגש בו מה שנמצא באותו העבר, וכן יכולים אנו להפנות את מבטנו הרוחני לאותו עבר ששם ישנם ציורים רוחניים מיוחדים, וזהו כל עמל הרוח שלנו בשכלו, בדמיונו, בציוריו לכל המקצועות - הפנית העין למקום מיוחד. (שמונה קבצים ד קא)

תפלה

⊗ פעולתה

א. התפלה היא אחת האמצעים היותר תרבותיים להשיג את המבקשים, בין המבקשים הרוחניים, בין הגשמיים, בין הכלליים בין הפרטיים. ושלמותה של התפלה היא דוקא כשעוסק עמה בכל דרכי הפעלות של השגות המבקשים, שאז מתאחדת התפלה עם האמצעים כלם, ומופיעה עליהם את כח החיים והפעלה המצלחת. התפלה המנסיכה רוח של עצלות אינה תפלה שלמה, וסימן הוא שלא נקלטה יפה בעמק נפשו. התועלת הגדולה והמסדרה של התפלה - מפני הרבה קירות ברזל של קשיות ושאלות המנקפות את הלב החלש והקטן על עקר יסוד התפלה וערכה, שאז, אף על פי שמתגבר נגד הרהוריו ומסכים באמונה להאמין בתפלה, הרי הוא אצלו רק בתור סגלה, שאמונת פעלתה רפויה היא, ולא בתור פעלה מסדרת מחקי העולם. ולזה יתנשא האדם בבינה פנימית, ובאחדו את כל עמל וכל כשרון להשיג מבקשו - את הכשרון הגדול של התפלה, שבאמת כל הכשרונות הישראלים תלויים הם בה. (שמונה קבצים ד צב)

ב. התפלה היא פעלה ממש, ככל פעלה שהטבע שלה מרגש; אמנם, הכל תלוי בגדל קדשו של הרצון היחידי של המתפלל, ושל התכן האלהי הממלא את נשמתו. (שמונה קבצים ב רטו)

ג. התפלה היא מוציאה אל הפעל והאור, אל החיים הגמורים, את הנכמס בתהומות הנשמה. וכפי מדת טהרתו הפנימית של האדם, כה גדולה היא פעלת ההופעה של התפלה, בהיות יוצא ממעמקיו הרצון הפנימי שלו,

בהיותו פונה אל מקור חיי כל הנשמות וכל העולמים. גדולה ונפלאה היא פעלת הבטוי על החיים. המלה הנגזרת, אור גדול שופע עמה. מאוצרות גנוזים של חיים עשירים ומשפעים בעשרם היא לקוחה. וכפי אותה המדה של החדירה הפנימית שלה, ככה גדולה היא התעופה האורית שהיא מגלה, מהנה ומוליכה. ברור הבטוי מכרר פרטי האורה, מגשם את המציאות בחפץ ברור ומסמן, והדברים הולכים ונעשים, ואי אפשר לתפלה שלא תעשה את רשומה. אם היא פועלת את פעלתה על פי המטרה הפרטית המסימה שלה, או מסבבת דרכים רבים ומסבכים - אלה הם מפלאות תמים דעים, אבל בכל אופן, בנני עולם מלא מתגלה בתפלה, בין באותה הקבוצה ומסדרת ושוה לכל נפש, בין באותה הפרטית הנובעת ממעמקי לבב כל יחיד וכל צבור, לפי מצביו וצרכיו. (שמונה קבצים 1 קצב)

ד. החושב בתפלה שמשנה את הענין האלהי, הרי זה מחרף ומגדף; והחושב שאינו משנה אלא את עצמו, הרי זה מקטין את ערך התפלה ועמה יחד את כל הערך של העבודה האלהית. אבל המכון שהוא פועל לשנות את עצמו לטוב, ועל ידי היחש שעצמות היותו משתנה, משתנה כל הערך של כל ההויה אליו לעלוי ולטוב, כי ההויה כלה מתפעלת מאחד מחלקיה הרוחניים ביחוד. וכל מה שהתכן הרוחני המביא את החליפות הוא יותר נעלה ויותר כולל, כן השנויים הם יותר עצומים ויותר פועלים בשפעת טובתם. זהו העובד בכונה הראויה שהנפש מתמלאה ממנה, והעולם מתברך. (שמונה קבצים א תרסד)

ה. ובכל אחד ואחד יש נקדה של טוב ושל צדקות, שבשביל כך תפלתו היא תפלת ישרים, והיא נחמדת למעלה. (שמונה קבצים 1 רכג)

ו. התפלה, היא מרוממת את הרצון ומעלה אותו למרומי מקורו. כו' אי אפשר לשום תפלה לשוב ריקם; היא תופסת בכל אפן מקום בעולם, כפי אותה המדה האמוצית באמוץ היסודי שבה. (שמונה קבצים ה רכט)

⊗ מעמדה

ז. התפלה היא ההבעה של האמונה הטבעית. כשהיא ממלאה את הנשמה, הרי היא הולכת ומפכה כנחל הנובע. (שמונה קבצים ז צא)

ח. התפלה היא האידאל של כל עולמים. כל ההויה כלה למקור חייה היא עורגת. כל צמח, וכל שיח, כל גרגר חול, וכל רגב אדמה, כל אשר בו חיים נגלים, וכל אשר בו חיים כמוסים, כל קטני היצירה, וכל גדוליה, שחקי מעל, ושרפי קדש, כל הפרטיות שבניש וכל כללותו, הכל הומה, שואף, עורג ושוקק, לתמדת שלמות מקורו העליון, החי הקדוש הטהור והכביר. והאדם סופג את כל השקיקות הללו בכל עת ובכל שעה, והוא מתרומם ומתעלה בתשוקות קדשו, ובא תור הגלוי לתשוקות רוממות אל אלה בתפלה, המכה גלי אורה, היוצאת בחפש עזה, בהגיון שיח קדשה, למרחבי אל. מרומם הוא האדם בתפלה את כל היצור, מאחד הוא עמו את כל היש, מעלה את הכל, מרומם אל הכל, למקור הברכה, למקור החיים. (שמונה קבצים ז רכג)

ט. שמחת התפלה וענג שלה צריך הוא להיות בעצמות התפלה באפן שבע ומרוה ענג הרבה יותר מהענג והשמחה המשערת במלוי משאלות המבטאות בתפלה. כי עצם התפלה הוא הרבה יותר יקר, יותר נכבד במציאותו, מכל מיני המשאלים בעצמם. (שמונה קבצים ו רלד)

י. בקטנות הדעת מנח ארס פנימי, שנדמה על ידו, שכל הנתקה מן החול
אל הקדש היא דחיה מישות אל אפסיות. ואף על פי שההודאה החיצונה
מנגדת לזה מצד קבלת האמונה, שמסעדת את כל כושל, גם הנשפל בקטנות;
בכל זאת בעצמיותה של ההכרה חסר זה היסוד המאיר, המזהיר את נשמת
האדם בתוכיותה, שעל ידו הנשמה טבועה כלה בהכרתה העליונה, שכל
הנתקה מן החול אל הקדש היא בריחה מחרבן ואפסיות אל הישוב המלוי
והישות הכבירה והאיתנה, אל חיי חיי החיים בעצם מקוריותם, והזרמת
שפעתם ההומיה, מלאת המנוחה והעז. מתוך הכרת הגדל הזה בהוד תאוריו
הנצחיים שאינם פוסקים, מתגדלת התפלה בתכונתה, ומוצאה היא את
מטרתה בבטויה וגלוי חיה. התמלאות המאויים נעשה לה דבר נטפל. "כמו
חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי" (תהלים סג ו). (שמונה קבצים ד
קכב)

מוסר ומדות

⊗ איזהו גיבור

א. חפשי הוא הרצון, ולהיות גבור וכן חורין אמתי באו החיים. (שמונה קבצים ג קג)

ב. והחוכה הראשית היא חיים של אמץ לבב. (שמונה קבצים א שיט)

ג. ההודאה לה' היא עמק חפש המחשבה. (שמונה קבצים ג כזו)

ד. השאיפה לדברים גדולים דוקא, ליצירות גדולות, למדעים גדולים, למדרגות גדולות, היא מרוקנת את האדם מתוכיותו, שהיא הולכת ומתכוונת דוקא מזויזפים תדירים הבאים בלי הרף, קמצא קמצא. (שמונה קבצים ח לח)

⊗ להיות טוב לכל

ה. כשמתגבר האווי להיות טוב לכל, אז יודע האדם שהארה מעולם העליון באה אליו. (שמונה קבצים ח סא)

ו. אינו צריך כי אם לאמץ את רצונו לטוב, וזה מסור בידו בכל עת ורגע, ותכף כשרצונו מתעלה, הרי הוא מתעלה, וכל הספירות העולמיות התלויות בו מתעלות עמו. ואיך לא יהיה האדם מלא תמיד עז וחדוה, אם טובת הטובות, עשר העשירות, הצלחת ההצלחות, מסור ונתון בידו, והוא מושל בכל המכמנים הנפלאים האצורים באוצר נחמד ושמן זה. המחשבה שהאשר תלוי במה שהוא חוץ ליכלתו של האדם, ממה שהוא חוץ להויתו וחוץ לרצונו, מחשבת פגול היא, רשעות וסכלות היא מרפדת. והיא מעוררת את כל התכונות השפלות וכל המדות הרעות שביסוד הרשעה, שכחת ד'

וטובו, אורו וישעו, חכמתו חסדו וגבורתו. על כן ישרי לב שמחים תמיד, "שמחו בד' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב" (תהלים לב יא). (שמונה קבצים ג נא)

ז. כשמסתכלים באמת בצד הטוב של כל אחד ואחד, מתאהב האדם על הבריות בחבה פנימית, ואיננו צריך להזדקק לשום אבק של חנפה, כי ההתענינות בצד הטוב שהוא פוגש תמיד, מכסה ממנו באמת את כל הצדדים הרעים. (שמונה קבצים ב רצ)

ח. האדם צריך להחליץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות, הממלאות את כל מהותו, עד שכל רעיונותיו סובבים תמיד רק על דבר גורלו הפרטי, שזהו מוריד את האדם לעמק הקטנות, ואין קץ ליסורים גשמיים ורוחניים, המסבכים מזוה. (שמונה קבצים ו ריד)

ט. אין מרגישים את היפי של העולם, כי אם לפי המדה של יפי שיש בפנימיותה של הנשמה. (שמונה קבצים ח נה)

י. אפלו אמן חלוני רואה את העולם כלו בצורה אחרת לגמרי, יותר מפארה ממה שרואים אותו כל הרואים האחרים, קל וחמר שהצדיקים הרואים ברוח הקדש - שכל העולם כלו מתראה לפנייהם במדת היפי והתפארת העליונה. (שמונה קבצים ח קעו)

יא. הצדק לא יסכים לעולם על הרשע, אבל הסקירה העליונה פולסת את הכל במשקלה. ומתוך הידיעה הכללית שיש לרשע גם כן צרך בעולם, מכרח שרש מציאות זה להיות נפקד בחשבון העבודה האלהית, אבל חלילה שיכנס בגבול המוסר. חלילה שיכר הרשע לצדק, וחלילה שיאמר לרשע צדיק אתה. (שמונה קבצים ד צא)

⊗ מוסר בלא תורה

יב. המוסר לא יעמד בלא מקורו, והמקור מכרח הוא להיות אור אין סוף, אחרי תקוניו בהופעת העולמות. וכשיהיה נשגב בלב בני אדם מוסר בלא מקורו האלהי, יפחת ויבול. (שמונה קבצים ב קלג)

יג. אל יחשב אדם שאפשר לחיות חיים רוחניים בלא אור התורה. כשם שאי אפשר לחיות בלא אור ואור, בלא מזון ומשנה, עוד יותר ויותר מזה אי אפשר לחיות בלא חיות התורה. ואם רואים אנו בני אדם רחוקים מן התורה וחיים, באמת מדת רוחניותם היא רק לפי אותו הערך שהם קשורים אל התורה, או אל אותם שהם חיים חיי התורה, או שיש בהם כסתר נשמתם איזה אוצר של ירשה מהשפעת חיי התורה שאבותיהם זכו להם בדורות קדומים. (שמונה קבצים ג שלז)

יד. המוסר של כפירה אינו כלום, מפני שהכפירה בעצמה היא הפך הצדק והמוסר היסודי. ונמצא, שהכופרים שהם בעלי מוסר, נובע המוסר לא מכפירתם, כי אם מהכרת אלהים הגנוזה בעמק נפשם, שהם אינם מכירים אותה. (שמונה קבצים ו פט)

טו. המוסר של חל איננו עמק, ואינו נכנס בפנימיות הנשמה, ואף על פי שהאדם נמשך אחריו לטובה על ידי שמכיר את הישר שיש בדברי הגיון, אין להדרכה זו תפיסה עומדת בפני ההסתערויות של תאוות שונות כשהן מתעוררות בחזקה. וקל וחמר שאין ביד מוסר רפוי כזה להדריך את הכללות, את הצבור האנושי בעמקו והקף גדלו, לחדר אל עמק הנשמה, ולהפך אל האדם הכללי והפרטי לב בשר תחת לב אבן. (שמונה קבצים ג קסו)

טז. המוסר איננו מתרכז רק במעשים טובים לבד, הטובים רק במוכנם
החברותי. המוסר הוא ראשית הכל תכונה פנימית עדינה, שוכנת בנשמה
לבקש את הטוב, את הטוב המחלט, להיות בעצמו טוב, להיות דבק אל
הטוב. (שמונה קבצים א קסב)

יז. הקדשה העליונה היא מלאה אהבה, חסד וסבלנות, מרב יפעת שלמותה.
השנאה, הדין והקפדנות הנם תוצאות של שכחת ד' ודעיכת אור הקדש.
(שמונה קבצים א שמו)

יח. אמללים הם האנשים, שמהות החיים שלהם ריקן הוא מאורה המחיה
של האמונה הטהורה. אפלו אם ישר וצדק, כבוד הבריות, גמילות חסדים,
וכמה מדות טובות, וכשרון ודעת יהיה בגורלם, כל אלה אפלים הם, נטולי
אור החיים, כל זמן שאין בהיקת אור האמונה האלהית, העליונה המתנשא
מכל ערך הגה ורעיון, חלה עליה. אמלל הוא העם שאין לו אמונה אלהית,
אמללות הם נשמות יחידיו, אף על פי שהוא נראה חי, פועל, מסדר וכובש,
מנצח ועושה חיל ודוגל בדגל נאה בפוליטיקא העולמית - כל אלה לא
יאשרוהו, ולא ימלאו את המקום הפנימי של קדש הקדשים הריק, בחייו
העצמיים. (שמונה קבצים ד פז)

⊗ פעולת התיקון המוסרי

יט. ההשכלה החפשית באמת, המשחררת מכל כבלי הדמיון הכוזב
שטמטום הלב גורם לו, מערכת היא תמיד את הערך הכללי ביחסי הפרט.
האדם הפרטי אבר הוא מהכלל כלו, ובערך יותר מתרחב - מההווה כלה.
בתקונו המוסרי של אדם יחיד, לא הוא לבדו מתעלה, כי אם המציאות
כלה מתעלה עמו. לחשב פחות מזה אי אפשר. רק טמטום הלב הוא יוכל

לגֵרם שְׁעָרָךְ חֲשִׁבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם כִּזֶּה לֹא יוֹחַשׁ מִפְּנֵי גִדּוֹל בְּהִירוֹת הָאָמֶת שָׁבוּ,
שֶׁהוּא מְטַשְׁטֵשׁ אֶת הָעֵינִים הַחֲלָשׁוֹת. (שְׁמוּנָה קִבְצִים ג רכז)

⊗ בריאות הנפש ותיקון המידות

כ. הַסֵּדֶר שֶׁל הַעֲלָאת הַמִּדּוֹת הִיא בְּנֶפֶשׁ חֲכָמָה מִיְּחָדָת, שְׁצָרִיכָה לְהִרְחֲבָתָהּ
אֶת כָּל הָרְכוּשׁ שֶׁל תּוֹרַת הַנֶּפֶשׁ עִם כָּל הַהִתְחַדְּשׁוֹת הַיּוֹתֵר מְעַבְדָּה
שְׁבִדּוּרוֹתֶיהָ, וּבַעֲוֹלָם הִיא הַסִּתְּכָלוֹת עוֹלָם רַחֲבָה, שְׁתּוּכָל לְהִכְנִיס בְּתוֹכָהּ אֶת
כָּל הַמַּדְעַ וְהָרֶגֶשׁ הַיּוֹתֵר מִחֻדָּשׁ, וְלִתֵּן בְּכָל אֱלֹה נִשְׁמָה חֲדָשָׁה, שְׁתּוּכָל מֵאִז
לְהִתָּאֵם עִם כָּל דְּרִישַׁת הַקֹּדֶשׁ וְהַמוֹסָר הַטְּהוֹר וְהָאִיתֵן. (שְׁמוּנָה קִבְצִים ו קלא)

⊗ על גאוה וענוה

כא. אֵל יִבְהַל מִפְּנֵי עוֹן שֶׁל גָּאוֹה, בְּמָה שִׁיכִיר אֶת מַדְרַגַּת שְׁכָלוֹ, וְעָרַךְ נְטִיַת
רְצוֹנוֹ. אֲדַרְבָּא מִפְּנֵי עֲנוּה פְּסוּלָה הַמְּדַכֵּאת אֶת הַנִּשְׁמָה וּמְטַשְׁטֵשׁ אֶת הָאוֹר
הָאֱלֹהִי שֶׁבְּנֶפֶשׁ צָרִיךְ לְהִזְהָר הָרַבָּה יוֹתֵר. (שְׁמוּנָה קִבְצִים א שיח)

כב. כָּל זְמַן שֶׁכְּבוֹד הַמְּדָמָה הוּא חֲכִיב עַל הָאָדָם, עֵינָיו סְמוּיָה מִהַסִּתְּכָלוֹת
שֶׁל אוֹר ד' בְּאֵמֶת. (שְׁמוּנָה קִבְצִים א שפב)

⊗ קדושת העינים

כג. כָּל הַסִּתְּכָלוֹת חִיצוֹנִית בְּלֹא מִטְרָה, בְּלֹא חֲכָמָה וּשְׁכָל, בְּלֹא חֲשִׁבוֹן וְדַעַת,
הִיא מְזַרְמֶת לְתוֹךְ הָעֵין זְרָמִים חִיצוֹנִים אֲפִלִּים וְכֹהִים, מְטַעִים וּמְשַׁבְּשִׁים.
(שְׁמוּנָה קִבְצִים ז מ)

תשובה

⊗ הגדרתה

א. התשובה היא חדוש החיים. (שמונה קבצים ב רפו)

⊗ תשובה שלמה

ב. התשובה הגדולה, שתחיה את האמה ותביא גאולה לה ולעולם, תהיה תשובה שנובעת מרוח הקדש שיתרבה בה. כשרון הנבואה במקורו, קדם שהוא מתפתח במלואו, הרי הוא רוח הקדש. (שמונה קבצים ג מה)

ג. והתשובה הראשית, שהיא מאירה את המחשכים מיד, היא שישב האדם אל עצמו, אל שרש נשמתו, ומיד ישוב אל האלהים, אל נשמת כל הנשמות, וילך ויצעד הלאה מעלה מעלה בקדשה ובטהרה. (שמונה קבצים ח ריג)

⊗ 'ועל חטאים'

ד. כל חטא מדאיב הוא את הלב, מפני שהוא סותר את האחדות שבין האישיות הפרטית עם כל ההויה כלה; ומתרפא הוא רק על ידי תשובה, שזורח עליו בה אור השפע העליון של האידאליות אשר להוית המציאות, ובזה חוזרת ההשויה הכללית וההתאמה להויה להופיע בתוכו. "ושב ורפא לו" (ישעיהו ו י). (שמונה קבצים ג קפג)

ה. אי אפשר שאור החכמה ומאור התורה יאיר באדם בבהירות מבהקה כל זמן שלא שב בתשובה שלמה, המתקנת את היסוד הרוחני. (שמונה קבצים ח ק)

ברכת אורות

ו. מִה שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לְתַקֵּן, טוֹב הוּא שִׁיחֹשֵׁב בְּזֶה וְאֵל יִתְרַשֵּׁל מִתַּקְוֹנוֹ, וּמִה שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְתַקֵּן, אֵל יִתְעַסֵּק בּוֹ תְּדִיר, וַיִּקְיֵם 'דָּאָגָה בְּלֵב אִישׁ יְסִיחָנָה מִדַּעְתּוֹ' (יִמָּא עַה א), וַיַּעֲסֵק בְּתַקְוֹן נַפְשׁוֹ וּבְתַקְוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּבִהָרִית שְׂכָלִית רוּמָמָה עַד כַּמָּה שָׂיְדוֹ מִגִּיעַת, וַיִּתְקַיֵּם בּוֹ "גַּל אֶל ד' מַעֲשִׂיךְ וַיִּכְנֹו מַחֲשַׁבְתִּיךְ" (מִשְׁלִי טז ג). (שְׁמוֹנָה קַבָּצִים ג שס)

⊗ תשובה ושמחה

ז. לַפְעָמִים צְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מִרְעִיּוֹנוֹת שֶׁל קִדְשָׁה וְשֶׁל תְּשׁוּבָה אִם הֵם מְבִיאִים לִידֵי עֲצָבוֹת, כִּי יִסוֹד הַשְׁמָחָה הַקְּשׁוּרָה בְּעִמְק הַקִּדְשׁ הוּא גָדוֹל מִכָּל תֵּכֵן שֶׁל קִדְשָׁה וְשֶׁל תְּשׁוּבָה אַחֲרֶת. (שְׁמוֹנָה קַבָּצִים ו כה)

תשובת הגופניות

⊗ חולשה ועייפות מעוררות מידות רעות

א. החלישות והעייפות הנן מבוא לכל המדות הרעות. הן מעוררות את העצבון, והעצבות מביאה את הכעס ואת הגאווה, את הקנאה ואת המשטמה, ואת כל הנטיות היותר שפלות. לזאת, ההנהגה של בריאות, של האמץ הגופני, היא עבודת הקדש בעד הכלל ובעד הפרט. (שמונה קבצים ה קסז)

⊗ חטאים הנגרמים בשל חולי וחולשה

ב. החטאים שחסרון סדור גופני גורם אותם, הם נדרשים להיות מתקנים תחלה על ידי הטבת ארח החיים, שישוּב הדעת והחכמה המעשית צריכים לבוא לעזרתה. (שמונה קבצים ו ח)

⊗ חיזוק כוח הרצון בכל דרך

ג. כשמרגיש האדם שרצונו הוא רפוי, צריך הוא להתאמץ לחזקו בכל מיני אמוץ, כדי שיוכל להוציא אל הפועל כל דבר טוב שחש טבעו מתאים לו. וטוב יותר לעסוק באמוץ כח הרצון מלעסוק בפרטים של הטבות מוסריות. כמובן, בעת שעוסקים באמוץ הרצון, צריכים גם כן שלא לשכח מלעסוק בטהרתו ועדונו, ובהעלאת מדרגתו של הרצון אל הקדשה. אבל העסק היסודי אצל הלקויים בחלישות הרצון צריך להיות העסק בהגברת עצמיותו של הרצון על ידי עצות שונות טבעיות, מוסריות, שכליות, תורניות. ולא ירף משום עצה שתוכל להועיל למטרתה העליונה של אמוץ כח הרצון בכללו. (שמונה קבצים ג קמג)

⊗ חיזוק רוחני איננו מפצה על חולשה גופנית

ד. כמו דור שלם, כן אדם יחידי ימצא עצמו לפעמים לואה לאות גופנית, וממנה בא הוא ללאות רוחנית. ואם רוחני הוא בטבעו ומעמדו, יחשב למלאות את החסרון הרוחני שלו על ידי הוספה רוחנית, והרי הוא אז כמוסיף תבן על המדורה. והלאות הרוחנית, וכל מעקשיה הנגזרים עמה, לא תעבר כי אם על ידי מנוחה גופנית הגונה, הגוררת אחריה תוספת כח גופני. שרק אחרי ההוספה ההגונה הגופנית, יחל כח הרוחני להתנוצץ במלא אורו, ועשר ידות ימצא במעמקי הגוף והבשר החי, אור וחיים, מוסר וקדושה, מצמדים עם גבורה, עניה ושמחה וחדות חיים רעננה, וטהר לב, מלאה אהבה, והכרת ערך המצוה והחובה בבליטה שלמה תקיף את כל כחות החיים כלם, הגשמיים והרוחניים, ושלווה וסדר, וצפיה ישרה, ונעם עליון בבטחון פנימי, תתנוצץ בכל קרב וכליות, ולבי ובשרי ירננו אל אל חי'. (שמונה קבצים ג רעז)

ה. אפלו כשימצא אדם את עצמו טבוע עמק מאד ברפש החיים, ידע שההתבודדות הפנימית תמציא לו בחזרה את עצמיותו אשר אבד, ואור נשמתו ישוב אליו. וגם אם מניעות נשמתיות ופתולוגיות ימנעוהו, אל ישים אל לב. ולפעמים יש, שבמקום של רפואה רוחנית שהוא דורש, צריך הוא רק רפואה גופנית. ולא יעיב בדעתו את אור צהלת נשמתו בכל מניעה שבעולם, מאחר שידוע הוא בעצמו, שחשק של טהרה עליונה קבוע בו עמק. ולא באדם הפרטי דין זה נוהג, כי אם גם בדור כלו. הדור גם כן לפעמים מתיאש הוא מעליוניותו, חושב הוא שמכרח לשקע בבצה של החמריות, המשכחת כל טוב; מתיאש הוא מאורו העליון, חושב הוא על דבר רפואות רוחניות, ומשער שרחוקות ממנו. ולפעמים, בפתע פתאום,

מתעורר הוא לדרישות חמירות גדולות ומתנפל עליהן בצמאון, ויש שרפואה רוחנית אדירה דוקא בהן היא גנוזה. אבל לא פה ישאר הדור, לא החמירות ומשאלותיה יהיו מעמדי רגליו המחלטים, כי אם על ידי הרפואה שמצמח הארץ, מחיי הטבע, שוב ישוב אל מאור הנשמה, אל חיי עולמים, ושב ורפא לו, וישוב אל אלהים עליון, פודו וגואלו, וגאלה תהיה לו. (שמונה קבצים ד קג)

ו. כשמוצא את עצמו לואה במוכן הרוחני, עד שאין כנורו האצילי מנגן בקרבו כראוי לו במנגינותיו הנאדרות והנעימות, אז צריך הוא לברר לעצמו מהו התכן של הלאות הזאת, כדי לעמד על מהלך רפואתה. לפעמים הסבה היסודית היא גופנית לגמרי, כלומר, חלשת הפשר מהכיל את היגיעה הרוחנית. אז, כל מה שיתעצם יותר לחדר במעמקים הרוחניים, יגרם לעצמו כהות ההופעה ונביכת הרעיונות. ואין דרך לבוא לידי תקון כי אם על ידי השקטת רוח, מנוחה, וסדור היגיני במעמד החיים. אמנם, יש שהלאות באה מתוך הענוי הנפשי, כלומר שהנשמה שואפת למרחבים גדולים, לשאיפות רבות ערך, לצוירים מאירים ומבהיקים, לחשבונות של עולם אדירים ומלאים, ועל ידי מניעות צדדיות היא משעבדת בארחות מדעיה לתכנים מגבילים, לברורים פרטיים של ענפים מעשיים, שאינה מוצאה בהם כדי שבעה, ועם כל זה הרי היא מכרחת להתעמק בהם, ולשום בהם מעיניה ראשם ורכם. אז, תחת הצהלה הפנימית של מרוץ החיים, של החדוש והצמיחה הרוחנית, מסתתרת תוגה חרישית פנימה בחדרי החדרים של הנשמה, ואין הרפואה באה כי אם על ידי שקוי אמיץ ממשקה החיים העליונים של הצוירים הצחים אשר בגבהי מרומים. (שמונה קבצים ח ב)

⊗ אין להפקיר את הגוף בעליה הרוחנית

ז. לפעמים על ידי מה שמתאמצים להיות מדבק ברוחניות עליונה, מתרוממים כל כחות החיים הרוחניים למעלה, בעולם המחשבה העליונה, והגוף נעזב מן הנשמה, ועל ידי זה מדות הרעות שולטות בו. ואחר כך, כשההסתכלות נגמרת, וכח החיים חוזר לרגילות שלו, מוצאת הנשמה את הגוף שבור בקלקולי תכונותיו. ומתחילה מלחמה פנימית גדולה ומסכנת מאוד. ובשביל כך צריכה היא התשובה וחפץ זכוך המדות להיות קודמת לעליה ההסתכלותית, ואז מכשירים איזה צד של מגע בין הגוף אל הנשמה גם בהתעלותה העליונה. (שמונה קבצים ב לב)

⊗ עליה רוחנית נכונה מחזקת את הגשמיות

ח. ההתגברות הרוחנית העליונה מחזקת את התכנים המעשיים ומגבירה את ההתענינות בעולם ובחיים וכל אשר בהם. רק בזמן החרבן, וקרוב לו, שהחיל הישראלי נעתק מאדמתו והצריך להכיר את תעודתו אז במעמדו הרוחני המפושט, השריש ר' שמעון בר יוחאי את דרכו לפרישות מחיי שעה בשביל חיי עולם, וגם על זה יצאה מחאה שמימית. אבל כאשר הגיע התור של בנין האמה בארצה, והצורך המעשי של הסדורים המדיניים והחברתיים נעשה חלק מתכנית פעלו הכללי, הרי הם הם גופי תורה. וכל מה שיתרחבו הגורמים המעשיים ויתבססו, יותר יפעל הרוח המלא קדשה וחי אמת על העולם ועל החיים, ואז ישראל יאיר פני תבל בכליל יפעתו. (שמונה קבצים ג סו)

ברכת אורות

ט. רק רוח חזק ואמיץ, וגוף בריא ואיתן, יוכלו להכיל בתוכם את ההארות
היותר עליונות מבלי ועזוע, ולעמוד במעמד האיתניות הראוי לחיים פועלים
מלאים עז של יצירה. (שמונה קבצים ב שמח)

יסורים

⊗ משמעותם ותועלתם

א. לא נַעֲקַר אֶת הַיְסוּד הַגָּס שֶׁל יְרֵאת הַעֲנֵשׁ מִקָּרֵב הַגּוֹת רוּחָנוּ, אֶף עַל פִּי שָׂרָק בְּתַחֲתִיתָהּ הַיּוֹתֵר שְׁפֵלָה שֶׁל שְׁדֵרֶת הָרוּחַ הוּא יוֹשֵׁב, וְצָרִיךְ הוּא רַק שֵׁם לְקַחַת אֶת מְקוֹמוֹ, אֲבָל שְׁמֵרִים הִלְלוּ מֵאֲמִצִּים הֵם אֶת הַכֹּחַ שֶׁל הַיֵּין הַמְּעֻלָּה, בַּהֲיוֹתָם שׁוֹכְנִים בְּתַחֲתִיתוֹ. הֵנּוּ מִתְדַמִּים לְשִׁכְלוֹל הַיְצִירָה. הַצְרוֹת וְהַרְעוֹת שְׁבַעְעוֹלָם, הַפְּרַעְנוּיֹת וְהַעֲלִבּוֹנוֹת, עִם כָּל מָה שֶׁאֲנַחְנוּ לוֹחֲמִים נֶגְדָם, עִם כָּל מָה שֶׁאֲנוּ כּוֹאֲבִים עַל יָדָם, הִנֵּה הֵנָּה מִלַּח הָעוֹלָם. וּמַחֲשָׁבוֹת וְצִיּוּרִים הִלְלוּ שֶׁמִּסּוּד יְרֵאת הַעֲנֵשׁ, בַּהֲיוֹתָם מְגִדְרִים בְּגִדְרֵיהֶם, מְמַזְגִּים וּמְשַׁעְרִים, הֵנָּה מְרִימִים אֶת אֹרֶן הָאֲצִילוֹת שְׁבַנְשֵׁמָה, מִיֹּשְׁבִים אֶת הַחַיִּים, וּמְמַלֵּאִים אוֹתָנוּ תֵּכֵן רְצִינִי, הָרְאוּי לְהִיּוֹת לִיְסוּד נֶכוֹן בְּכַנֵּן הַחֲבֵרָה הַיּוֹתֵר מְאֻשְׁרָה. עַל גְּבִי נִקְדָּה גִּסָּה זֹה הוֹלְכִים וְנֹכְנִים בְּנִינִים רַמִּים לְתַלְפִּיּוֹת, הַגִּיוֹנוֹת וּשְׂאִיפוֹת רוּמָמוֹת, מְרַהֲיֵב עֵין בְּקֶרְנֵי הוֹדָם. כּו' הַעוֹקֵר אֶת הַצִּיּוֹר הַתַּחֲתִיּוֹתִי הַזֶּה מִסֵּרָס הוּא אֶת הַחַיִּים, וְנוֹטֵל מֵהֶם אֶת הָאֲפָשְׁרוֹת שֶׁל שְׁגִשׁוּגָם, וּמִרְפָּה אֶת יְדֵיהָ שֶׁל הַנִּשְׁמָה, וְרִשּׁוּם הַמוֹם מִכֶּרֶח לְהִיּוֹת נֶכֶר בְּכָל תְּנוּעָה טְבָעִית וְשִׁכְלִית. (שְׁמוּנָה קִבְצִים ג' שְׁמֵא)

⊗ יסורים של אהבה

ב. וּלְפַעֲמִים יְסוּרִים שֶׁל אֲהָבָה בָּאִים כְּדִי לְגַלּוֹת אֶת סוּד עֵמֶק הָרַע, לְמַעַן יוּכַל לְהַשְׁכִּיל מִמֶּנּוּ אֶת עֵמֶק הַטּוֹב כּו' וּלְפִי אוֹתוֹ הָעֵרֶךְ שֶׁל הַהֲפָרָה אֲשֶׁר לְמִטְרָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל הַיְסוּרִין, הָרִי הֵם מִתְמַתְקִים, וְכֹא זְמַנָּם לַעֲבֹר, וְלִכְוֹא תְּקוּפַת נָעִם וְאוֹר חֹסֵד תַּחֲתִיָּהֶם. (שְׁמוּנָה קִבְצִים ה' רֵא)

⊗ יסורים של יצירה

ג. ולעולם אל יבקש את התענוגים העדינים לבדם בלא יסוריהם. כי אז הם אוכדים את עדינות ערכם. ואין האור החי מתגלה מהוד של מעלה כי אם דוקא על ידי אותו המרוק של ההסכמה הנפשית, לשמח ביסורים, שהם הם מקורי העדונים. (שמונה קבצים ח מה)

ד. היוצרים השטחיים הפצים ביצירה מתוך שבע, מתוך קלות ראש, מתוך אכילה ושתייה וטיול. חושבים את הצער ואת המרידות, ששם גנוז כתר המלוכה הרוחנית, למין זעה המיוחדת לאמנים נכשלים. אבל זוהי טעות מרה. "אף חכמתי עמדה לי" (קהלת ב ט), "חכמה שלמדתי באף עמדה לי" (קהלת רבה שם). (שמונה קבצים ג כה)

יראה

⊗ טבעיות היראה

א. בושׁה תעטׁה פנינו כְּאִשׁר לֹא נִרְגִּישׁ מִקּוֹר הַחַיִּים, כּוֹחַ הַכּוֹחוֹת, סִבַּת הַסִּבּוֹת, בְּכָל אִשׁ הַמּוֹרֵא וְהַאֲהֵבָה. (שְׁמוּנָה קִבְּצִים ז רד)

⊗ יראת ה' טהורה

ב. הַבְּטָלְנוֹת, הַנִּמְשָׁכֶת לַפְעָמִים עַל יְדֵי יִרְאֵת שָׁמַיִם, בָּאָה מִחֲסָרוֹן הַבְּרוּר לְדַעַת מַה בֵּין טוֹב לְרַע בְּתַכּוּנוֹת הַנִּפְשִׁיּוֹת. וּמִתּוֹךְ שֶׁהַשְׁפָּעָה הַרְצוּיָה שֶׁל קִבְּלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם הִיא בּוֹדָאי לְהַחֲלִישׁ אֶת הָרַע שְׁבִנְפֶּשׁ, מַחֲלֶשֶׁת הִיא בַּחֲסָרֵי בְרוּר אֶת כָּלְלוֹת הַכַּחַ; בֵּין הַכַּחַ הַרוּחָנִי, דְּהִינוּ הָעֲצָמִיּוֹת הַמַּחֲשָׁבִית, עַל יְדֵי מָה שֶׁבָּאָה לְהַחֲלִישׁ אֶת הַצַּד הַמְקַלְקֵל שֶׁבִּמְחֻשְׁבָּה, בֵּין הַכַּחַ הַחֲמָרִי, שֶׁהוּא הַתְּעוּדָדוֹת הַחַיִּים, חֶשֶׁק הָעֲבוּדָה וּמֶרֶץ הַפְּעֻלָּה. וְהִדְעָה הַנִּכּוֹנָה צְרִיכָה הִיא תְּמִיד לְהַשִּׁיב לִירְאֵי ד' אֶת אֲבֹדָתָם הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת, לְדַעַת שִׁירְאֵת ד' בְּטֹהֲרֶתָה מְכַרַּחֶת הִיא לְהוֹסִיף אִמָּץ כַּח בְּכָלֵל, וּלְהוֹצִיא אֶל הַפְּעֵל אֶת כָּל סִגְלָה צְפוּנָה בְּתוֹךְ הַנִּפְשׁ לְהַשְׁכִּיל וּלְהִיטִיב, וּשְׁלִילָתָהּ אֵינָה מְכֻנֶּנֶת כִּי אִם לְגַבִּי הַצַּד הָרַע שְׁבִנְפֶּשׁ, מִקּוֹר הַמַּדּוּת הָרַעוֹת, וְהַמַּעֲשִׂים הַמְקַלְקָלִים, שֶׁבִּהְיוֹת הַנִּפְשׁ טָהוֹרָה וּמִנְקָה מֵהֶם הָרִי הִיא עוֹלָה בְּמַעֲלוֹת הַחַיִּים בְּהִרְחָבָה גְּדוּלָּה וּבְתוֹסַפֶּת בְּרָכָה רַבָּה. (שְׁמוּנָה קִבְּצִים ג יז)

ג. כְּשֶׁהַשְׁכָּלָה הָאֱלֹהִית הִיא קְטָנָה, אֲזִי הַצִּיּוֹר שֶׁמִּצִּירִים אֶת הָאֱלֹהוֹת הוּא גַם כֵּן קָטָן כּו' אֵין לְשַׁעַר עַד כְּמַה הָאָדָם נַעֲשֶׂה זֹחֵל וּבְטָלָן עַל יְדֵי יִרְאֵת שָׁמַיִם שֶׁאֵין בָּהּ דַּעַה. (שְׁמוּנָה קִבְּצִים ב קכו)

ברכת אורות

ד. אמונה יותר מהמדה מכלה עולם היא, ולא רק אמונה של שקר, אלא אפלו אמונת אמת, כשהיא פועלת על הנפש היחידי והצבורי יותר מהמדה שהיא צריכה לפעל. (שמונה קבצים א תרמו)

⊗ פרי וקליפה

ה. יראת הענש עלולה לעורר את האידאלים הגנוזים של הקדש והטוב, וללכותם יותר כשהם עמומים. על מה שאין שום הכשר אידאלי, לא יקלט שום רשם, גם מיראת הענש היותר חריפה. כו' כשהיא משמשת לתפקידה, היא מוצאה את ערכה. אבל כשהזיקים האידאליים נכבים, אז כל עצמה של יראה זו אינה כי אם מפלצת, ועליה נאמר (שופטים ו י) "לא תיראו את אלהי האמרי". (שמונה קבצים ד כג)

דבקות

⊗ מציאות הדבקות והכרחיותה

א. הדבקות האלהית, שהיא חיי כל, אינה זזה משום נמצא באמת. ובכל זאת העלוי של כל היש תלוי באותה המציאות של הדבקות האלהית, המתנוצצת בהכרה והרגשה, והמתגלמת בחיים ובמפעלים. (שמונה קבצים ז פט)

ב. עבודה רוחנית גדולה היא לאדם, שיפתח כל כך את עצמו עד שיכיר את קרבת אלהים אליו בפנימיותו. (שמונה קבצים א כ)

ג. כשם שאנו מרחמים לחיות, להיות נזונים ומתגדלים, כך מרחמים אנו להיות דבקים בד'... בשום אופן לא תוכל האנושיות, וגם כל ההויה, לחיות בלא הזרם של תשוקת הדבקות האלהית, החי תמיד בקרבה, אף על פי שהוא באופן סתום ונעלם. (שמונה קבצים א קב)

ד. עמק הטבע הנפשי הוא טבע האמונה האלהית, תאונת הדבקות האלהית ברעיון ובחפץ פנימי היא תאונה וחמדה עליונה חזקה וגדולה יותר מכל התאוות שבועולם, ויסוד שרשה והתפשטותה הפנימית היא בודאי בקדשה. (שמונה קבצים ז קלט)

⊗ דבקות בתוך העולם הזה

ה. העולמות העליונים קוראים לצדיקים להיות תמיד אתם. הנם מרגישים את עצמם, גדולי רוח אלה, לאזרחים גמורים בעולמים הגדולים והטובים ההם, העומדים בתנאים הרבה יותר טובים בערך המציאות הכללי, מעולם המוחש שלנו המלא טעויות וכעורים, משטמות ומבוכות. אין צריכים לברח

ברכת אורות

מעולם זה כדי למצא עולמות עליונים וטובים ממנו. העולמות העליונים הנם עומדים עמנו, חיים הם כלם ומתכנסים בנשמתנו, חקי המקום הבל לפניהם, מציאותם גדולה הרבה מכל הערך של מקום. "הנה מקום אתי" (שמות לג כא). (שמונה קבצים ד צד)

ו. יש תביעה פנימית בלבו של אדם, שכל גלויי חייו צריכים שיהיה להם אפי נצחי, באפן שלא יראו כלל מפני כל תמורה, ומכל כליון ואבוד, והוא צועד בזה למעלה מעצמות הזמן. (שמונה קבצים א תקמט)

ז. צריך צדיק להאמין בעצמו שהוא ראוי לשמח במצוות שמחה שאין כל העולם כלו כדאי הוא לה. שמחת עולמים. (שמונה קבצים ב רכב)

⊗ קבלת מלכותו באמת

ח. גם קבלת על מלכות שמים הרגילה בין בני אדם - שעבוד של בשר ודם היא. (שמונה קבצים ב קס)

מגלה טפח

⊗ אהבת ה'

א. כמה גדולה היא מלחמתי הפנימית. לבבי מלא עריגה רוחנית גבוהה ורחבה. חפץ אני שהנעם האלהי יתפשט תמיד בכל קרבי. לא מפני הנאת הענג שבו, כי אם מצד שפך צריך להיות, מצד שאך זהו המעמד של המציאות, משום שזה הוא תכן החיים. והנני תמיד הומה, שואג בעצמיותי הפנימית בקול גדול: אור אלהים הבו לי, תענוג אל חי ושעשועו, גדל יפעת בקרת היכל מלך עולם, אל אלהי אבי, אשר בכל לבי הנני נתון לאהבתו, אשר פחדו ירוממני. (שמונה קבצים ג רצ)

ב. אמתת מהותי מתגלה ברגעי גדלותי. עצם צביוני מתבלט רק בעת עמידת נשמתי במלא שעור קומתה. גאותי גאות ד' היא. מתגאה אני באלוהי עולם, גדל העצה ורב העליליה, אשר לגדלתו אין חקר, גאות שחקים מאזרת אותי גדלה. שפלתי עדי ארץ. עני ונכה רוח אני. סובל אני בקרבי את מכאובי העולם וכל ענותו, ודלות דליו המדכדכים, אסירי העני המיאשים מכל תוחלת, המלאים ארסי מרורים במעמקי לבם הפצוע. חבר אני למרי נפש, מצטער אני בצער נשמתם. הם עומדים להושע תשועת עולמים. אור ד' עליהם יופיע, ובשמו תרום קרנם. (שמונה קבצים ג רלו)

ג. אש קדש היוקדת בלבבי, תשוקתי הבוערת באין הפסק בפנימיותה לאל חי, צריכה להיות מכרת ממני לכשרון גדול ואדיר, והנני מחיב לכבד הארה קדושה זו, המופיעה תמיד עלי והולכת ומתגברת לעתים, הכל לפי רב

ברכת אורות

המעשה והתלמוד, ולפי רב העמקת המחשבה, שחרור הדעת ובריאות הגוף, ושמחת הלב התלוי בכל אלה. (שמונה קבצים ג רנז)

⊗ אהבת ישראל

ד. אשריכם ישראל, אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בד'. אהבתיך עמי ולאמי, אויתיך בכל לבי ובכל נפשי, אחמך בכל חם לבי, בכל אש עצמותי, אשתוק לראות כבודך, יפוך, והדרך, את תרומם ותנשא, את תגדל ביפי צביונה, ויצאו כל סגלותיה, והנפלאות הכמוסות בך, מן הכח אל הפעל. (שמונה קבצים ו קכ)

ה. שמעו אלי עמי כו' רק אתם, רק כלכם, כללכם, כל נשמותיכם, כל דורותיכם, רק אתם הנכם תכן חיי. בכם אני חי, בכם בחטיבה הכוללת של כלכם, יש לחיי אותו התכן שהוא קרוי חיים. מבלעדיכם אין לי כלום. (שמונה קבצים א קסג)

⊗ אהבת הבריות

ו. הנני מרגיש במלא קרבי את אהבתי הגדולה לכל הבריות, וביותר מזה לבני אדם, ובמדה יותר עליונה לבני ישראל, ובכמה מעלות בקדש ליראי ד', לשומרי תורה ומצוה, וקל וחמר לתלמידי חכמים. (שמונה קבצים ח קטז)

ז. ולבי יפתח להשכיל באמתת אור ד', להתפלל על כל נאנח ונדכא, על כל צריך לרחמים, על העולם כלו, על הדור, על הנשמות הנדחות, על כל צער וחסרון. ויאירו עיני להצטער בצער העולם, בצער השכינה, בשכל טוב, בהשגת ד'. (שמונה קבצים ו 1)

⊗ אהבת הארץ

ח. הלב מתגעגע אחרי ההשגה של ארץ ישראל, אחרי האמונה של ארץ ישראל, אחרי הקדשה של ארץ ישראל. אִיִּה לוקחים את השמחה של ארץ ישראל, את השלֵוה הפנימית של ארץ ישראל, את הדבקות של ארץ ישראל, את האמת של ארץ ישראל, את העז והאמץ של ארץ ישראל, את הבטחון של ארץ-ישראל? (שמונה קבצים ו עא)

⊗ על עצמו

ט. אני צריך למצא את אשרי בקרבי פנימה, לא בהסכמת הבריות, ולא בשום קרירה איזו שתהיה. כל מה שאכיר יותר את עצמיותי, וכל מה שיותר אתיר לעצמי להיות מקורי ולעמד על רגלי עצמי, בהכרה פנימית, הממוגת מדעה, הכרה, הרגשה ושירה, יותר יאיר לי אור ד', ויותר יפתחו כוחותי להיות לברכה לי ולעולם. (שמונה קבצים ב עז)

י. האדם שנשמתו מאירה בקרבו, מכרח הוא להתבודד הרבה. החכרה התדירית של אנשים אחרים, המגשמים על פי רב נגדו גם ברוחניותם, מעממת את אורה הפהיר של נשמתו העליונה. ומתוך כך פעלתו החשוכה מתמעטת, ובמקום ההטבה שהיה יכול להיטיב לחכרה על ידי התבודדותו והרחקתו ממנה ברב הזמנים, שגם אז יש שהיחש הרוחני לא יפסק, ונגד פניו יהיה כל הדור כלו, להתפלל בעדם, ולציר את עלוים, את אוצר הטוב שבהם, - יגרם לה נפילה על ידי נפילתו, מפני ההאפלה שהיא מאפילה את רוחניותו בקרבכם המטרדת, 'וצריך תלמיד חכם שיעשה עצמו כענק זה לצואר, שנראה ואינו נראה' (ערובין נד א). (שמונה קבצים ג שיט)

ברכת אורות

יא. דְּבַר שְׂאֵי אֶפְשֶׁר הוּא, לְהַפְסִיק אֶת הַיְצִירָה מִמִּי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יוֹצֵרֶת תָּמִיד
בְּטִבְעָהּ, בְּכָל עֵת שֶׁהָלָאוֹת הָרוּחָנִית מְעִיקָה. אֵין זֶה בָּאָה כִּי אִם מִפְּנֵי שְׁחֹשֶׁב
הַיּוֹצֵר, שֶׁהַיְצִירָה עָמַל הִיא. וְכָל מָה שֶׁמַּעֲמִיקִים יוֹתֵר בְּסוּדָהּ, בָּאִים לִיְדֵי
הַכָּרָה שֶׁאֵין בָּהּ שׁוּם עָמַל וְיִגִּיעָה, וְהָאָדָם מִתְדַּמֶּה לְקוֹנֵנו, שֶׁלֹּא בְּעָמַל וְיִגִּיעָה
בְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ג ב.). (שְׁמוֹנֶה עָבְדִּים ד עב)

נספח ג', לפרק 'אמונה'. מתוך פנקסי הראי"ה, ח"ב עמ' צד-צו:

אין לך כופר בדת מכל אמה ולשון שיהיה, שיהיה מכרח כל כך, לרגלי כפרנותו, לזיף את ההיסטוריה הלאמית שלו, ולרכש לו תמונה מזיפת מתכנה של אמתו, ועם זה להעטות עליה חרפה רבה, ולגזול ממנה את כל כבודה והדרה במובן הלאמי, כמו אפיקורוס ישראל. אפיקורוס ישראל אי אפשר לו שיעשה מה-שהוא רק בשביל השקפות בלתי שלמות במשגים השכליים לבדם, כי אם הוא צריך להיות בעל מום גדול ולקוי מאוד בנפשו. הוא צריך להיות משלל מהרגש הלאמי האמתי כליל, ועמו גם כן - מרגש הישר האמתי השוכן בכל לב טהור הדורש אמת.

אמנם הלקויים הנפשיים יכולים לבוא מסבות שונות, ויש גם כן אשר מצב הגוף והנפש ההרוס יביא את האדם למצב השקפה מטשטשת כזאת שלא יוכל להאמין בחייו, ויהיה משגע גם כן ממראה עיניו.

הבאור הוא פשוט. המחלה היותר ממארת ששמה משטרה בחולי היאוש והכפירה שבדורנו, היא באמת, אחר מצוי עמק הדין, רק אותו הפקפוק שבא מידי מהרסים אחדים למחנה ישראל, בצורת בקרת כתבי הקדש, לאחר את כתיבת התורה מימי המארעות הכתובים בה. כי בקיום ואמונת יציאת מצרים ותהליכות דור המדבר וכניסתנו לארץ ישראל, איך היה כלו על פי ד', ומלא כבוד ד', שוב אין מקום לכל אפיקורסות עקרית.

והנה, כשהיה האדם חפשי באמת ברוחו, וידון בלא משוא פנים על ערך התורה וספוריה, כמו שדנים על כל רשימה היסטורית, מיד יחוש ברוחו את האמת לאמתתה, ויכיר שאי אפשר כלל לזיף היסטוריה כללית ועקרית של אמה שלמה באפן גלוי ומבליט כזה, באפן שהמארעות ההיסטוריים הם

כל כך מדיקים, כל כך מכוונים ומפְרָשים, בשמות האנשים נושאי ההיסטוריה ותולדותיהם הברורה, בציון המקומות החיים לפנינו, והודעת הזמנים לימים, לחדשים ולשנים. ומכל שכן כשיסתכל עוד על תכונת האמה בהווה, על מעמדה, פעלותיה בעולם, על תקוותיה בעתיד, ועל רוחה הפנימי, על קיומה, ועל משאת נפשה. אז הלא באין שום מסוה תגלה לו האמת הברורה כנכון היום, איך שכל דברי תורתנו הם דברים חיים ונאמנים, אז יחוש בנפשו, כמה מעקמימות שכלית ועקשנות יתרה צריכה לסבל הכפירה, בזיופה הגדול את רוח ישראל, ואחרי כל אלה לא תעלה בידה כלום בשום אופן.

במצב נורמלי, אי אפשר היה כלל שתמצא הכפירה הישראלית מעמד בחיים לאור החקירה הבריאה החפשית. אמנם כל זה הוא רק בהיות הנפש בריאה, ורגש הקאמי חי ומרגיש את מעמדו ויחשו לאמתו. אבל בהיות הכל לקוי, אז נעשה האדם בריאה משנה, אין יחס ואין קשר טבעי, על כן אין כאן לא אהבה בריאה, ולא חוש טבעי, ומכל כלי הזין לא נשאר - רק השכל הלקוי והמבלבל מתגרת רוחות רעות וגטיות מטופות, ומה יוכל להושיע.

הגע בעצמך, ביסוד אחר פרטי וגם כן עקרי במוסר, למשל, יחש האדם להוריו, שצריך גם כן לכוון אמונה, והוא איננו כל כך מברר כאותו הגלוי והברור ההיסטורי של תורתנו. הנה, אם ינטל מהאדם החוש הטבעי של יחסו להוריו ואהבתו אליהם, הבאה מהשפעת סדור המשפחה באופן טבעי ומצב בריא, אם רק על השכל העומד יחידי נשען, היוכל הוא לפתור את שאלת היחש הזה באופן המניח את הלב וממשיך אחריו את כל המעשים הנאים והמוסריים, שמצב המשפחה המסדרת ואימון רוח הבנים אל האבות

ממשיכים אותם עמהם? האם אז לא היתה השאלה של 'ודלמא לאו אביו הוא', או 'שמא אסופי מן השוק הביאו', וכיוצא באלה, מהרסת את כל השלום והאמת הבאים לרגלי מצב המשפחה, הטוב ויקר וגם קדוש ונכבד לאדם? אמנם, החוש הבריא, הרגש הנגרר אחרי המנהגים המדיניים הטבעיים, הם מעמידים את השכל על כסיו האמתי, ונותנים לו דרך בחיים ובפעל, ביד רמה ובכח אדיר.

וכן הוא עם הדברים הכלליים הלאומיים, ביחוד בישראל. הרגש הלאומי הבריא, אי אפשר שישמר בטהרתו, כי אם עם ההתכללות עם האמה בדרך חייה, בדרך תורתה ומצוותיה, על ידי מצוות הזכרון, השבת והמועדים וכל התלוי בהם, על ידי השלחן העברי, על ידי הברכות, התפלות, על ידי שתוף האדם בבתי כנסיות ובתי מדרשות, על ידי כל סדרי החיים הישראליים, מתרשם רק אז פתוח הרגש הלאומי יפה, רק אז מתפתחת בו באדם ההכרה ההיסטורית העברית, שנעשית חיה וקיימת באפן אמין כזה, שגם המות לא יפריד ביניהם. והשכל, כשמתעורר אחר כך בכל תקפו, מוצא הוא כבר לעצמו מעמד הגון איך לזכך את משגיו, ולהתאים רגשותיו הלאומיים והאנושיים עם מדעיו המתרחבים, ועם השמירה של הלמוד בתורה, יכיר ויבין ויחוש את אורה ואמתתה, עד שיהיה רוחו בקרבו חי ואיתן, וכל כלי יוצר עליו לא יצלח וכל לשון תקום עמו למשפט ירשיע.

ברכת אורות

ליצירת קשר

050-6541525

daniadn@gmail.com

[/https://danisetter.blogspot.com](https://danisetter.blogspot.com)

ספרי אורות שזכינו להוציא וניתנים לרכישה:

'אורות הצדיק' ו'אורות השמחה'

